

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa)

dokonanej w dniach 9-10 grudnia 2013 roku na kierunku *gospodarka przestrzenna* prowadzonym w ramach obszaru nauk społecznych, nauk technicznych i przyrodniczych na poziomie studiów pierwszego stopnia licencjackich i inżynierskich w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych o profilu ogólnoakademickim na Wydziale Ekonomicznym Uniwersytetu Opolskiego

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: prof. dr hab. Danuta Strahl – członek PKA

członkowie:

- prof. dr hab. Wanda M. Gaczek – ekspert PKA
- dr hab. Janusz Uriasz - ekspert PKA
- mgr Edyta Lasota-Belżek – ekspert PKA – formalno-prawny
- Piotr Kulczycki – ekspert PKA – przedstawiciel Parlamentu RP

Krótką informacją o wizytacji

Przesłanką przeprowadzenia wizytacji na Wydziale Ekonomicznym Uniwersytetu Opolskiego na kierunku „*gospodarka przestrzenna*” jest własna inicjatywa Polskiej Komisji Akredytacyjnej, a wynika ona z informacji o wypromowaniu pierwszych absolwentów na powyższym kierunku studiów. Wizytacja ta jest przeprowadzana po raz pierwszy.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, przeprowadzonej hospitacji zajęć, analizy prac dyplomowych, spotkań z nauczycielami akademickimi i studentami ocenianego kierunku studiów oraz przedstawionej bazy dydaktycznej w której prowadzone są zajęcia dydaktyczne.

Załącznik nr 1 Podstawy prawne oceny jakości kształcenia

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji

Kryterium 1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku formułowana przez jednostkę

1.1).

Uniwersytet Opolski swoją misję ujmuję szeroko akcentując kierowanie się wolnością badań naukowych a także wolnością w nauczaniu. Misja odnosi się również do jakości ogłaszając nieustanne dążenie do doskonałości każdego z członków Wspólnoty Uniwersyteckiej. Strategia uczelni obejmuje cele strategiczne w priorytecie dydaktyki takie jak: budowanie nowoczesnej oferty dydaktycznej, doskonalenie jakości kształcenia, zwiększenie aktywności studentów, doskonalenie obsługi procesu dydaktycznego. Strategia Wydziału w zakresie dydaktyki zakłada podejmowanie działań na rzecz poprawy jakości kształcenia, utrzymanie prowadzonych kierunków kształcenia, intensyfikacja powołania studiów II stopnia przygotowanie anglojęzycznej wersji dydaktycznej, realizację projektu *zaproś wykładowcę*, poszukiwanie możliwości prowadzenia wspólnych kierunków o różnym zakresie swobody w zakresie programu nauczania. Kierunek *gospodarka przestrzenna* wpisuje się w misję

Uniwersytetu i cele strategiczne Wydziału i Uczelni, w szczególności w zakresie prac nad doskonaleniem jakości kształcenia, a także realizując cel budowania nowoczesnej oferty dydaktycznej. Kierunek *gospodarka przestrzenna* w pełni odpowiada wyzwaniom dotyczącym budowania nowoczesnej oferty dydaktycznej. Jest to bowiem kierunek wieloobszarowy, którego tradycje w zakresie dydaktyki są relatywnie młode. Wydział Ekonomiczny Uniwersytetu Opolskiego podjął wysiłek zbudowania tego kierunku nadając mu profil ogólnoakademicki na dwóch ścieżkach kształcenia: inżynierskiej i licencjackiej. Koncepcja kształcenia umieszcza kierunek w trzech obszarach kształcenia: społecznym, technicznym i przyrodniczym co dobrze wyznacza podstawy tożsamości kierunku. Cele kształcenia uwzględniają oczekiwania podmiotów otoczenia społeczno-gospodarczego oraz studentów, absolwentów i kadry akademickiej. Podkreśla się również dbałość o wyposażenie techniczne dla realizacji procesu dydaktycznego co dla kierunku *gospodarka przestrzenna* jest niezbędne.

Koncepcja kształcenia zakłada wyraźne odniesienie do postrzegania kierunku *gospodarka przestrzenna* na tle odpowiednich dyscyplin naukowych (należących do trzech wskazanych obszarów kształcenia): tj. dyscypliny: ekonomia, nauki o zarządzaniu, ekologia, ochrona środowiska, geografia i geologia, architektura i urbanistyka, budownictwo i geodezja i kartografia. Stąd przyjęto, iż proces kształcenia przygotowuje absolwentów do prowadzenia analiz i rozmieszczenia w przestrzeni podstawowych elementów jej zagospodarowania oraz określenia znaczenia tych elementów dla funkcjonowania oraz rozwoju środowiska życia i gospodarowania człowieka. Absolwent *gospodarki przestrzennej* jest przygotowany do rozstrzygnięcia o tym jak gospodarować przestrzenią i w przestrzeni, aby zaspokoić potrzeby jednostki i społeczeństwa w możliwie długiej perspektywie czasowej.

Koncepcja kształcenia kierunku *gospodarka przestrzenna* zachowuje wypracowaną przez doświadczenia kilku lat integralność kształcenia we wskazanych obszarach, by prowadzić do rozumienia relacji zachodzących w systemie: środowisko – człowiek – gospodarka. Stąd celem kształcenia jest wykształcenie u studentów zdolności do wykonywania zadań i funkcji związanych z gospodarowaniem w przestrzeni i gospodarowaniem przestrzenią na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym i międzynarodowym. Podstawowe zasady kształcenia uwzględniają: ład i porządek zagospodarowania przestrzeni, racjonalne użytkowanie zasobów (w tym walorów) środowiska przyrodniczego, rozwiązywanie konfliktów w zakresie użytkowania terenu, kształtowanie środowiska życia społeczeństwa i jednostki poprzez budowę funkcjonalnego, sprawnego i dostępnego systemu społeczno-gospodarczego, przy jednoczesnym zachowaniu bezpieczeństwa i estetyki przestrzeni. Trzeba też wspomnieć że koncepcja kształcenia uwzględnia ustalenia środowiska dydaktyczno – naukowego kilku polskich uczelni, które wypracowały wspólny trzon programowy kierunku, zarys efektów kształcenia na różnych uczelniach, co umożliwiłoby zawodową współpracę absolwentów *gospodarki przestrzennej* różnych typów uczelni, form i ścieżek studiów. Przyjęto, iż wszyscy absolwenci kierunku powinni się cechować: ujednoliconym, specjalistycznym językiem zapewniającym komunikatywność, wspólnotą systemu wartości, zestawem celów, którym powinny służyć ich działania połączone z poczuciem odpowiedzialności za przyszłość przestrzeni, a także znajomością realiów, w jakich będą działać i warunków determinujących możliwości realizacji celów. Co ważne, założono również, że uwzględnianie treści kształcenia wynikających z dotychczasowych standardów kształcenia na tym kierunku zapewni wymagany poziom spójności języka, wartości i celów.

Różnorodność i elastyczność koncepcji kształcenia kierunku *gospodarka przestrzenna* przejawia się w dwóch ścieżkach kształcenia: licencjackiej i inżynierskiej. W odniesieniu do każdej ze ścieżek uściślono cele, założenia, formy i metody kształcenia. Koncepcja kształcenia wprowadza wyraziste zróżnicowanie wizji absolwenta studiów licencjackich i

inżynierskich. Absolwent studiów licencjackich w większym stopniu przygotowany jest do pracy w zakresie programowania rozwoju wybranych jednostek terytorialnych, a jego kompetencje zawodowe dotyczą wykonywania pracy w zakresie programowania rozwoju, doradztwa i uczestnictwa na rzecz różnych instytucji i działań. Tak zarysowana sylwetka absolwenta wymagała zwiększenia efektów kształcenia w toku studiów z zakresu obszaru nauk społecznych, w tym w szczególności z dziedziny nauk ekonomicznych. W przypadku absolwentów studiów inżynierskich założono, że powinni oni posiadać kwalifikacje do pracy związanej z projektowaniem zagospodarowania przestrzennego, a ich kompetencje zawodowe związane są przede wszystkim z umiejętnością kreatywnego projektowania, w szczególności projektowania urbanistycznego. W związku z tym w programie kształcenia studiów inżynierskich zwiększona jest liczba i zakres efektów kształcenia z obszaru nauk technicznych, w tym szczególnie w zakresie architektury i urbanistyki.

Koncepcja programowa nie przewiduje specjalności ani specjalizacji co w świetle dwóch ścieżek kształcenia wydaje się właściwym podejściem do kształtowania procesu dydaktycznego. Natomiast różnorodność kształcenia zapewniona jest między innymi przez seminaria dyplomowe które eksponują takie nurty jak: planowanie przestrzenne, przekształcenia struktury funkcjonalno-przestrzennej, rozwój regionalny i lokalny oraz gospodarka komunalna. Koncepcja kształcenia uwzględnia również preferencje kandydatów, którzy wedle przeprowadzonych badań Wydziału wybierają kierunek *gospodarka przestrzenna* jako kolejny (drugi) kierunek studiów i ta oferowana równowaga treści kształcenia między trzema obszarami jest ważnym argumentem pozytywnie odbieranym przez kandydatów, gdyż tworzy możliwość odpowiedniego uzupełnienia i pogłębienia wiedzy oraz kompetencji w stosunku do posiadanego wykształcenia. Osadzenie kierunku w trzech obszarach, zakładana integralność kształcenia obejmująca triadę: środowisko – człowiek – gospodarka ma charakter innowacyjny gdyż otwiera studentom możliwość holistycznego kształcenia a dla kadry akademickiej tworzy podstawy do badań interdyscyplinarnych.

1.2).

Udział studentów jako interesariuszy wewnętrznych w procesie określania koncepcji kształcenia na kierunku „*gospodarka przestrzenna*” można określić jako odpowiedni. Należy jednak stwierdzić, że istnieje jeszcze znaczne pole do zwiększenia tego udziału.

Studenci swoje opinie i uwagi do koncepcji kształcenia mogą zgłaszać poprzez swoich przedstawicieli w organach kolegialnych Jednostki.. Nie jest to jednak element systemowej oceny koncepcji kształcenia. Oprócz zasiadania wskazanych przez Samorząd Studencki przedstawicieli studentów w Radzie Wydziału Ekonomicznego, Jednostka utworzyła trzy miejsca dla przedstawicieli studentów w Wydziałowym Zespole ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia. Na podstawie przedstawionej dokumentacji jak i przeprowadzonych rozmów dotychczasową aktywność przedstawicieli studentów w pracach nad koncepcją kształcenia należy jednak ocenić jako niewielką. Zespół oceniający zachęca Jednostkę do zwiększenia – w porozumieniu z Samorządem Studenckim – aktywności przedstawicieli studentów w wymienionych wyżej organach, a także stworzenie narzędzia umożliwiającego wszystkim studentom zgłaszanie swoich uwag w zakresie profilu, celów, efektów oraz perspektywy rozwoju ocenianego kierunku studiów. Spotkanie z kadra akademicką pozwala stwierdzić iż była ona zaangażowana w proces budowy koncepcji kształcenia kierunku *gospodarka przestrzenna*. Nauczyciele akademicy Wydziału od wielu lat uczestniczą w pracach naukowych środowiska regionalistów w Polsce i przenieśli te doświadczenia na dyskusję wokół koncepcji kształcenia kierunku *gospodarka przestrzenna*. Dyskusje te doprowadziły do zbudowania ścieżki inżynierskiej dla tego kierunku. Również współpraca z interesariuszami zewnętrznymi wzbogaciła programową koncepcję kierunku. Koncepcja kształcenia była

dyskutowana również na forum Rady Programowej i Rady Biznesu w skład których wchodzi przedstawiciele instytucji i przedsiębiorstw związanych z rynkiem pracy Opolszczyzny, absolwentów kierunku *gospodarka przestrzenna*, co zostało udokumentowane. Efektem tej współpracy jest organizacja praktyk zawodowych, udział przedstawicieli praktyki w realizacji procesu dydaktycznego (architekci i urbaniści), konsultacja efektów kształcenia.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1.1)

Koncepcja kształcenia kierunku *gospodarka przestrzenna* wpisuje się w misję Uczelni i realizuje cele strategiczne Uczelni i Wydziału budując ofertę kształcenia dostosowaną do potrzeb kandydatów oraz oczekiwań rynku pracy.

1.2)

Kadra akademicka, studenci oraz kadra wspomagająca -administracyjna biorą udział w budowaniu koncepcji kształcenia, jego celów oraz efektów. Interesariusze zewnętrzni – przedstawiciele lokalnego środowiska społeczno-gospodarczego w tym instytucji i przedsiębiorstw profilowo odpowiadających kierunkowi *gospodarka przestrzenna*, zostali włączeni do budowania koncepcji kształcenia, kluczowych umiejętności absolwentów oraz perspektyw rozwoju kierunku. Wydział umożliwia studentom kierunku *gospodarka przestrzenna* udział w procesie określania koncepcji kształcenia poprzez zapewnienie ich przedstawicielom udziału w organach kolegialnych.

Kryterium 2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie

2.1).

Wydział Ekonomiczny Uniwersytetu Opolskiego oferuje kierunek *gospodarka przestrzenna* pierwszego stopnia studiów według ścieżki licencjackiej i inżynierskiej w formie stacjonarnej i niestacjonarnej. Przewiduje się kształcenie na poziomie ogólnoakademickim, bez wyodrębniania specjalności. Uznano, że kwalifikacje zawodowe absolwentów będą wystarczająco sprofilowane i ukierunkowane zgodnie z proponowanymi seminariami dyplomowymi w nurtach: planowanie przestrzenne, przekształcenia struktury funkcjonalno-przestrzennej, rozwój regionalny i lokalny oraz gospodarka komunalna. Prawdłowo określono profil zawodowy absolwenta każdej ze ścieżek studiów.

Koncepcja kształcenia i program studiów został przygotowany z uwzględnieniem rozporządzenia MNiSW z 2 listopada 2011 w sprawie *Krajowych Ram Kwalifikacji*.

Ramy przyjętej koncepcji kształcenia dla kierunku stanowiły uchwał i rozporządzeń MNiSW, a także Statut Uniwersytetu Opolskiego i Regulamin studiów.

Kierunek *gospodarka przestrzenna* ma charakter wieloobszarowy. Wskazano dziedziny nauki i dyscypliny naukowe, do których odnoszą się efekty kształcenia w poszczególnych obszarach. Efekty kształcenia odnoszą się do trzech obszarów t.j.: obszaru **nauk społecznych** w dziedzinach: *nauki społeczne – (dyscyplina socjologia)* i *nauki ekonomiczne* (dyscypliny- *ekonomia* i *nauki o zarządzaniu*), obszaru **nauk przyrodniczych** w dziedzinach: *nauki biologiczne –(dyscypliny: ekologia i ochrona środowiska)* i *nauki o Ziemi* (dyscypliny:

geografia i geologia) oraz obszaru **nauk technicznych** -dyscypliny::architektura i urbanistyka, budownictwo, geodezja i kartografia.

Przy budowie efektów kształcenia przyjęto założenie, że istotą kształcenia na kierunku *gospodarka przestrzenna* jest integrowanie wiedzy z wybranych dyscyplin naukowych, które pozwoli na zrozumienie zależności w systemie środowisko-człowiek-gospodarka. Zrozumienie tych zależności pozwoli na właściwe kształtowanie zagospodarowania przestrzennego jednostek terytorialnych różnych szczebli. W koncepcji kierunku prawidłowo określono cel kształcenia – wykształcenie zdolności do wykonywania wszelkich zadań i funkcji związanych z gospodarowaniem w przestrzeni i gospodarowaniem przestrzenią na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym i międzynarodowym.

Dla każdej z realizowanej ścieżki kształcenia: **licencjackiej** oraz **inżynierskiej** sformułowano efekty kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych oraz odniesiono je do efektów obszarowych w zakresie nauk społecznych, przyrodniczych i technicznych.. Dla ścieżki inżynierskiej kierunku *gospodarka przestrzenna* uwzględniono wszystkie efekty inżynierskie wymagane rozporządzeniem MNiSW z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (*Dz. U. nr 253, poz. 1520*).

Określono ogólny zarys sylwetki absolwenta. I tak: absolwent **ścieżki licencjackiej** zna zasady programowania rozwoju jednostek terytorialnych i posiada kompetencje zawodowe w zakresie programowania rozwoju oraz doradztwa w gospodarowaniu w jednostkach terytorialnych. Absolwent **ścieżki inżynierskiej** zgodnie z przyjętą koncepcją będzie posiadać kwalifikacje w zakresie projektowania zagospodarowania przestrzennego, w szczególności projektowania urbanistycznego.

Cele oraz efekty kształcenia dla kierunku *gospodarka przestrzenna* w ścieżce licencjackiej i ścieżce inżynierskiej zostały sformułowane prawidłowo. Wystarczająco uwzględniono specyficzne na poziomie kierunku efekty kształcenia dla każdej z realizowanych ścieżek.

Dla **ścieżki licencjackiej** kierunku *gospodarka przestrzenna* w profilu ogólnoakademickim założono osiągnięcie 18 efektów kierunkowych wiedzy, 15 efektów umiejętności i 9 efektów kompetencji społecznych (w sumie 42 efekty kierunkowe). Wszystkie zakładane efekty uwzględniają specyfikę kształcenia międzyobszarowego kierunku studiów i zostały prawidłowo odniesione do obszarowych efektów kształcenia.

Dla **ścieżki inżynierskiej** w profilu ogólnoakademickim kierunku *gospodarka przestrzenna* założono osiągnięcie 20 efektów wiedzy, 21 efektów umiejętności i 3 efektów kompetencji społecznych (w sumie 44 efekty kierunkowe). Kierunkowe efekty kształcenia uwzględniają specyfikę międzyobszarowego kierunku studiów. Odniesione zostały do efektów obszarowych z zakresu nauk społecznych (10 efektów wiedzy, 11 efektów umiejętności, 7 kompetencji społecznych), obszaru nauk technicznych oraz obszaru nauk przyrodniczych i efektów inżynierskich. Dla ścieżki inżynierskiej zwiększono zakres efektów kształcenia z dyscypliny *architektura i urbanistyka*. Uwzględniono wszystkie wymagane efekty inżynierskie. Zakładane efekty kształcenia dla formy stacjonarnej i niestacjonarnej są identyczne. Efekty szczegółowe zostały określone na poziomie przedmiotów. Efekty te rozwijają, uszczegółwiają i pogłębiają efekty kierunkowe zarówno na ścieżce licencjackiej jak i inżynierskiej. Wykaz efektów zakładanych do realizacji w trakcie praktyki zawodowej jest właściwie podporządkowany efektom kierunkowym. Matryca pokrycia efektów pokazuje że efekty kierunkowe będą zrealizowane poprzez realizację efektów szczegółowych - przedmiotowych. Siła tych powiązań i ich natężenie nie budzi wątpliwości. Matryca pokazuje że spójność między efektami obszarowymi, kierunkowymi i przedmiotowymi jest widoczna co zapewnia realizację zakładanych efektów kształcenia na wszystkich poziomach. Analiza efektów kształcenia określona w sylabusach dla poszczególnych przedmiotów pozwala uznać

iż osiągnięcie efektów kierunkowych i przedmiotowych poprzez realizację celów i szczegółowych efektów kształcenia jest możliwe.

Sylwetka absolwenta kierunku *gospodarka przestrzenna* dla wygasającego cyklu kształcenia (z naboru przed rokiem akademickim 2012/2013) jest w pełni zgodna ze standardami kształcenia.

Opis zakładanych efektów kształcenia dla realizowanych studiów ścieżki licencjackiej i inżynierskiej jest dostępny w formie elektronicznej i w formie papierowej. Studenci mają możliwość zapoznania się z sylabusami poszczególnych przedmiotów, gdzie wykazuje się efekty przedmiotowe i ich odniesienie do efektów kierunkowych. Rada Programowa Kierunku ustala kolejność następstw realizacji zakładanych efektów kształcenia dla ścieżki licencjackiej i ścieżki inżynierskiej w ramach poszczególnych modułów kształcenia.

Dostępność opisu sylwetki absolwentów dla każdej ze ścieżek, planów studiów oraz zakładanych kierunkowych efektów kształcenia, a przede wszystkim sylabusów jest zapewniona w stopniu wystarczającym zarówno dla studentów, jak i prowadzących zajęcia.

2.2).

Kierunkowe efekty kształcenia wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych zostały określone prawidłowo i odniesione do efektów obszarowych. Są one zrozumiałe dla pracowników prowadzących zajęcia oraz studentów zarówno dla ścieżki licencjackiej, jak i ścieżki inżynierskiej.

Dla każdego z planowanych przedmiotów (również dla proseminarium i seminarium dyplomowego) oraz zajęć terenowych i praktyki zawodowej przygotowano szczegółowe sylabusy. W każdym z sylabusów poprawnie zdefiniowano efekty wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych łącząc je z odpowiednio dobranymi tematami zajęć. Sformułowania celów przedmiotów i zakładanych efektów nie budzą zastrzeżeń. W każdym z przedmiotów wskazuje się większą liczbę umiejętności dla tych przedmiotów, które realizowane są w formie ćwiczeń i konwersatoriów.

Opis efektów przedmiotowych jest zrozumiały i realny do osiągnięcia w trakcie przewidywanych zajęć. Osiągnięcie przez studentów zakładanych celów kształcenia oraz realizacji efektów przedmiotowych jest weryfikowalne

Z punktu widzenia studentów efekty kształcenia dla wizytowanego kierunku zostały określone w sposób zrozumiały i przejrzysty. Użyte w ich opisach sformułowania są zgodne ze sformułowaniami, jakie powinny być używane w poszczególnych kategoriach efektów kształcenia. Jednocześnie użyte sformułowania merytoryczne są precyzyjne i pozwalają zrozumieć zarówno specyfikę kierunku, jak i unikalność oferty edukacyjnej Jednostki.

Podczas spotkania z ZO, studenci poinformowali, że do tej pory nikt nie prezentował im efektów kształcenia dla ich kierunku ani nie tłumaczył na czym polegają Krajowe Ramy Kwalifikacji. Jednak mimo nieznamomości efektów kształcenia dla swego kierunku, losowo wskazane przez ZO efekty ocenili jako możliwe do osiągnięcia w ramach realizowanego programu kształcenia. Wskazywali również przedmioty, w ramach których efekty są możliwe do osiągnięcia.

Z analizy przedstawionych dokumentów, jak i na podstawie opinii uzyskanych podczas spotkania ZO ze studentami, należy również stwierdzić, że efekty są sprawdzalne, co jest możliwe również dzięki właściwemu systemowi ich oceny.

2.3).

Stosowany system oceny prac etapowych studentów w formie zaliczeń i egzaminów przedmiotów oraz egzaminu końcowego jest prawidłowy. Przyjęte rozwiązania pozwalają weryfikować wiedzę i umiejętności studentów. Sprawdzane w trakcie wizytacji zespołu PKA prace etapowe studentów, a także dokumentacja egzaminów pisemnych, wykaz pytań na egzaminy, testy zaliczeniowe, projekty zbiorowe i indywidualne oraz stosowane zasady ich oceny przez prowadzących pozwalają stwierdzić, że osiągnięte przez studentów efekty wiedzy i umiejętności są oceniane prawidłowo. W większości przedmiotów w ramach oceny podsumowującej uwzględnia się także aktywność studentów, sposób prezentacji projektu, systematyczność prac nad projektem, umiejętność współpracy, a także udział w dyskusjach. Przyjęte rozwiązania pozwalają weryfikować również zakładane kompetencje społeczne, jakie uzyskują absolwenci kierunku *gospodarka przestrzenna*.

Z punktu widzenia studentów obowiązujący w Jednostce system oceny efektów kształcenia jest przejrzysty i zrozumiały. Specyfika kształcenia na kierunku zapewnia stałą możliwość oceny osiągnięcia efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia. Oprócz tego w Jednostce działa system oceny prac zaliczeniowych i egzaminacyjnych. Powszechność dostępu do systemu realizowana jest poprzez obowiązek publikowania przez nauczycieli sposobu weryfikacji efektów kształcenia w sylabusach.

Podczas spotkania z ZO, studenci wizytowanego kierunku stwierdzili, że w trakcie zajęć są w stanie osiągnąć efekty, które Jednostka przedstawia jako docelowe. Zdaniem studentów formy egzaminów i testów są właściwie dobrane i sprawdzają efekty kształcenia we wszystkich trzech kategoriach, czyli wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Studenci przyznali, że praktycznie nie korzystają z sylabusów, mimo ich dostępności. Zasady weryfikacji efektów kształcenia są im jednak przedstawiane przez nauczycieli akademickich na pierwszych zajęciach w semestrze.

Zakładane efekty wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych są weryfikowane w trakcie zaliczeń i egzaminów. Szczegółowo określono procentowy udział w ocenie końcowej poszczególnych elementów składających się na końcową ocenę ćwiczeń oraz wykładów (np. przygotowanie do ćwiczeń, zaangażowanie w trakcie zajęć, opracowywanie map i opisów, prezentacja projektu). Metody ocen (egzamin pisemny, opisowy, test z pytaniami otwartymi, egzamin ustny, zaliczenie projektu) zostały dobrze powiązane z zakładanymi efektami dla każdego z przedmiotów. Studenci są dokładnie informowani o zasadach przeprowadzania zaliczeń i egzaminów oraz wymaganiach ze strony prowadzącego ćwiczenia i wykłady. Zastosowane rozwiązania – egzaminy pisemne, ustne, zaliczenia końcowe, zaliczenia cząstkowe poszczególnych ćwiczeń – są prawidłowe i dobrze powiązane ze specyfiką poszczególnych przedmiotów.

Sylabus dla proseminarium i seminarium dyplomowego uwzględnia wymagania na zaliczenie w ramach poszczególnych semestrów. Zasady przeprowadzania egzaminu dyplomowego zostały określone prawidłowo.

Potwierdzenie osiągnięcia efektów końcowych kształcenia kierunku dla **ścieżki inżynierskiej** następuje w trakcie egzaminu dyplomowego, a końcowa ocena na dyplomie uwzględnia średnią ze studiów, ocenę pracy dyplomowej oraz ocenę odpowiedzi na losowane pytanie. Wykaz pytań losowanych w trakcie egzaminu końcowego obejmuje 83 zagadnienia. Zagadnienia te zostały powiązane z obszarami nauk społecznych, nauk technicznych i nauk przyrodniczych. Udział poszczególnych obszarów kształcenia jest adekwatny do przyjętej koncepcji kształcenia. Udostępniony wykaz zagadnień na egzamin dyplomowy pozwala stwierdzić, że uwzględniają one wszystkie zakładane efekty kierunkowe dla tej ścieżki studiów.

Również egzamin licencjacki przeprowadzany jest z uwzględnieniem takich elementów jak: średnia ze studiów, ocena pracy dyplomowej, średnia ocena trzech pytań egzaminacyjnych – w tym jedno pytanie losowane z listy, jedno pytanie od promotora i jedno pytanie od recenzenta). Wykaz pytań losowanych na egzaminie dyplomowym dla **ścieżki licencjackiej** obejmuje 80 zagadnień również odnoszonych do zakładanych efektów kształcenia w obszarze nauk społecznych, nauk technicznych i nauk przyrodniczych.

Część pytań egzaminu końcowego dla ścieżki licencjackiej i inżynierskiej dotyczy tych samych zagadnień, ponieważ obejmuje efekty kierunkowe, ale dla ścieżki inżynierskiej uwzględnia także specyficzne elementy związane z efektami inżynierskimi.

Oceny prac dyplomowych, losowanie pytań kierunkowych, zasady przeprowadzania egzaminu dyplomowego oraz ustalania oceny końcowej na dyplomie są poprawne.

Dotychczas w Uczelni przeprowadzano jedynie egzaminy dyplomowe w zakresie ścieżki licencjackiej.

Procedury weryfikacji efektów końcowych i etapowych określa Regulamin Studiów. Na Wydziale weryfikacja przebiega zgodnie z zasadami określonymi w Regulaminie Studiów.

Wymagania dotyczące zaliczeń ćwiczeń i egzaminów poszczególnych przedmiotów, jak wynika z udostępnionych wykazów sylabusów oraz dyskusji ze studentami w trakcie hospitacji zajęć podczas wizytacji zespołu PKA w Uczelni, są określane wystarczająco dokładnie, znane studentom. Można uznać, że wystawione oceny prac etapowych i końcowych są obiektywne a zasady ocen są wystandardyzowane. W większości ocenianych prac zaliczeniowych (projektów i ćwiczeń) oraz egzaminów wyraźnie określono graniczne sumy punktów, jakie student musi uzyskać na osiągnięcie danej oceny (według skali ocen przyjętej w Uczelni). W sylabusach określono zasady i warunki zaliczenia przedmiotu.

Szczegółowo określa się kryteria zaliczenia przedmiotów wskazując także możliwość oceny osiągnięcia zakładanych kompetencji społecznych. Prawidłowo określono elementy składające się na ocenę końcową (procentowo określono udział zaliczenia pisemnego, aktywności studenta w trakcie zajęć oraz np. prezentacji projektu w ocenie końcowej).

Przyjęte rozwiązania metod i warunków zaliczania przedmiotów, opisane szczegółowo w sylabusach, pozwalają stwierdzić, że zakładane efekty wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, a tym samym przyjęte efekty kierunkowe są prawidłowo weryfikowane w procesie kształcenia jako efekty etapowe i efekty końcowe.

W Uniwersytecie Opolskim na kierunku *gospodarka przestrzenna* pierwszego stopnia nie jest prowadzone kształcenie na odległość.

Skala odsiewu studentów w trakcie studiów zarówno na studiach stacjonarnych, jak i wcześniej niestacjonarnych, jest stosunkowo duża. Odsiew przekraczał 40%, a w roku akademickim 2008/2009 nawet 50% liczby rozpoczynających studia. Główną przyczyną odsiewu było skreślenie z listy studentów ze względu na brak zaliczenia semestru w efekcie niskiego poziomu przygotowania absolwentów szkół średnich do studiowania przy braku efektywnego systemu weryfikacji kandydatów na studia. Jako przyczynę odsiewu podaje się także rezygnację ze studiów – dotyczyło to głównie osób, które studiowały na ocenianym kierunku jako drugim. Wśród przyczyn podaje się także niezłożenie pracy dyplomowej. Działania na rzecz ograniczenia odsiewu podejmuje Rada Programowa Kierunku proponując okresowe oceny jakości zajęć i bazy dydaktycznej, zapewnienie przejrzystego sposobu informowania studentów o wymaganiach na egzaminach i wprowadzenie proseminarium.

Studenci uzyskują informacje o sposobach weryfikacji etapowych efektów kształcenia w trakcie realizacji poszczególnych zajęć. Prowadzący przekazują te informacje w trakcie

początkowych wykładów i ćwiczeń. Studenci mają wgląd do dokumentacji planów zajęć i sylabusów poszczególnych przedmiotów, gdzie szczegółowo określa się zasady zaliczenia (składniki oceny końcowej). Znają też zasady i wymagania dotyczące prac licencjackich i inżynierskich oraz zasady dopuszczenia do egzaminu końcowego. W trakcie dyskusji podczas hospitowanych zajęć słuchacze pozytywnie ocenili stosowane zasady zaliczania ćwiczeń i egzaminowania. Rozkłady ocen końcowych (egzaminów i zaliczeń) są poprawne, pokazują wystarczająco wysokie wymagania egzaminatorów, a jednocześnie potwierdzają kładzenie nacisku na uzyskiwanie zakładanych efektów wiedzy i umiejętności.

Stosowany system oceny efektów kształcenia kierunku *gospodarka przestrzenna* na Wydziale Ekonomicznym UO jest prawidłowy.

2.4).

Badanie losów absolwentów Uniwersytetu Opolskiego prowadzone jest od 2011 r. przez Akademickie Centrum Karier Uniwersytetu. Badanie to przeprowadzane jest na wszystkich kierunkach studiów w czterech etapach. Sposób przeprowadzania badań losów absolwentów nie budzi żadnych wątpliwości. Wyniki raportu przedstawiane są dziekanom wydziałów Uczelni, a także organom władz województwa i miasta. Dotychczas przeprowadzone badania wyjaśniały przede wszystkim, jakie formy pracy podejmowali studenci. Jak wynika z informacji o wynikach monitoringu w II etapie badań losów absolwentów w 2011 r. ankietę z Wydziału Ekonomicznego wypełniło zaledwie 12 absolwentów. Raport nie wyjaśnia czy ankieta zawierała pytania o przydatność realizowanego procesu kształcenia w trakcie pracy zawodowej (należy dodać, że na kierunku *gospodarka przestrzenna* realizuje się tylko pierwszy stopień studiów, a duża część absolwentów podejmuje studia drugiego stopnia i jeszcze nie wchodzi na rynek pracy zawodowej).

Informacja o wynikach badań losów absolwentów – również absolwentów kierunku *gospodarka przestrzenna* – publikowana jest na stronie internetowej Uczelni, ale raport ten jest bardzo ogólnikowy.

Jak wynika z Raportu samooceny Katedra Geografii Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej UO od 2012 r. monitoruje również kariery absolwentów. Początkowo badaniami objęto absolwentów całego Wydziału Ekonomicznego, a później szczegółowo absolwentów ocenianego kierunku. Wyniki badań losów absolwentów pozwoliły na modyfikację koncepcji kształcenia i potwierdziły potrzebę utworzenia inżynierskiej ścieżki kształcenia. Prowadzone przez Katedrę badania są wskazówką dla Rady Programowej Kierunku i pozwalają na proponowanie modyfikacji. W badanie losów absolwentów kierunku *gospodarka przestrzenna* włączeni są przedstawiciele studenckich kół naukowych.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

Wszystkie prace dyplomowe wykazują zgodność z zakresem merytorycznym kierunku *gospodarka przestrzenna*. Poziom prac spełnia wymagania stawiane pracom licencjackim. Prace wylosowane reprezentowały dobry poziom merytoryczny. Recenzje były wnikliwe oraz staranne.

2.5).

Ocena programowa PKA kierunku *gospodarka przestrzenna* na Wydziale Ekonomicznym Uniwersytetu Opolskiego przeprowadzana była w grudniu 2013 r. po raz pierwszy.

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

2.1)

Ekspert 1 – dydaktyka,

Międzyobszarowy kierunek *gospodarka przestrzenna* pierwszego stopnia o profilu ogólnoakademickim realizowany według **ścieżki licencjackiej** uwzględnia wystarczająco specyficzne efekty kształcenia związane z obszarem nauk ekonomicznych, nauk przyrodniczych i nauk technicznych. Kierunek *gospodarka przestrzenna* realizowany według **ścieżki inżynierskiej** uwzględnia wszystkie wymagane efekty kompetencji inżynierskich. Założone cele kształcenia, charakterystyka sylwetki absolwenta i przyjęte kierunkowe oraz przedmiotowe efekty w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych są określone prawidłowo i wykazują właściwą spójność z efektami obszarowymi. Dostępność do opisu założonych efektów kształcenia jest zapewniona dla studentów i pracowników dydaktycznych.

2.2)

Ekspert 1 – dydaktyka,

Efekty kształcenia zarówno na poziomie kierunku jak i w ramach poszczególnych przedmiotów/modułów w koncepcji studiów dla każdej ze ścieżek (licencjackiej i inżynierskiej) zostały opisane w sposób zrozumiały co pozwala na ich sprawdzalność. Studenci identyfikują opis efektów kształcenia i nie mają wątpliwości co do ich sprawdzalności.

2.3)

Ekspert 1 – dydaktyka,

Sformułowane efekty wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych pozwalają na opracowanie przejrzystego systemu ich weryfikacji zarówno w trakcie ocen etapowych, jak i oceny końcowej na dyplomie. Stosowany dla kierunku *gospodarka przestrzenna* system weryfikacji efektów kształcenia obejmuje efekty wiedzy, jak i umiejętności oraz kompetencji społecznych. Zastosowane procedury i metody sprawdzania postępów studentów uwzględniają zarówno tradycyjne zaliczenia, pisemne i ustne egzaminy, jak i ocenę projektów zbiorowych, prezentacji, udziału w dyskusjach.

Egzamin dyplomowy uwzględnia średnią ocenę ze studiów, ocenę pracy dyplomowej i średnią ocen odpowiedzi w trakcie egzaminu z uwzględnieniem prawidłowo określonych wag. Zasady dyplomowania nie budzą wątpliwości, a studenci mogą się z nimi zapoznać w trakcie zajęć.

Z uzyskanych informacji i opinii prezentowanych przez studentów wynika, że system oceny efektów kształcenia jest przejrzysty i powszechnie dostępny. Studenci obecni na spotkaniu twierdzili, iż nie korzystają z dostępnych sylabusów, znają jednak zasady weryfikacji efektów kształcenia.

2.4)

Ekspert 1 – dydaktyka,

Monitoring karier awansowych absolwentów Uczelni prowadzony jest Akademickie Centrum Karier Uniwersytetu Opolskiego od roku 2011. Publikowane przez to Centrum raporty z tych badań i wnioski na stronie internetowej Uczelni są jednak bardzo ogólne. Katedra Geografii Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej prowadzi badania losów absolwentów kierunku *gospodarka przestrzenna*. Wyniki tych badań pozwalają na modyfikację programu kształcenia i reagowanie na potrzeby rynku pracy.

Kryterium 3. Program studiów a możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

3.1).

Analiza programu studiów oraz efektów kształcenia pozwala uznać że program ten pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Przyjęte kierunkowe efekty kształcenia dla ścieżki inżynierskiej zostały poprawnie odniesione do poszczególnych efektów przedmiotowych pogrupowanych w: 1) przedmioty ogólnego kształcenia i humanistyczne, 2) przedmioty podstawowe (np. *matematyka, mikroekonomia, historia urbanistyki, statystyka*), 3) przedmioty kierunkowe z wydzieleniem tematyki przedmiotów wieloobszarowych, nauk technicznych i nauk społecznych oraz 4) przedmioty do wyboru razem z praktyką zawodową. Dla ścieżki licencjackiej dodatkowo wyodrębniono w ramach przedmiotów kierunkowych przedmioty z obszaru nauk przyrodniczych. Oprócz przedmiotów ogólnego kształcenia we wszystkich pozostałych grupach pojawiają się różne tematycznie przedmioty w stosunku do ścieżki inżynierskiej co wyraźnie różnicuje te dwie ścieżki kształcenia i odpowiada zakładanym efektom kształcenia.

Efekty kierunkowe przypisano do konkretnych przedmiotów w modułach: **1)** czterech przedmiotów ogólnego kształcenia (technologie informacyjne, podstawy zrównoważonego rozwoju, historia gospodarcza, filozofia/filozofia przyrody), **2)** jedenastu przedmiotów podstawowych (takich, jak: *matematyka, geografia ekonomiczna, makroekonomia, statystyka*), **3)** dwudziestu jeden przedmiotów kierunkowych w grupach: a) przedmiotów wieloobszarowych (np. *podstawy gospodarki przestrzennej, metody analizy przestrzennej, planowanie przestrzenne i proseminarium*), b) przedmiotów z obszaru nauk technicznych, (np. *projektowanie urbanistyczne, planowanie infrastruktury technicznej*), c) przedmiotów z obszaru nauk społecznych (np. *ekonomika miast i regionów, polityka rozwoju regionalnego, gospodarka nieruchomościami*) i d) przedmiotów z obszaru nauk przyrodniczych, w tym oprócz przedmiotu przyrodnicze uwarunkowania gospodarki przestrzennej także zajęcia terenowe i seminarium dyplomowe oraz **4)** szesnastu przedmiotów do wyboru (np. *marketing terytorialny, finanse jednostek samorządu terytorialnego*) oraz praktykę zawodową.

Efekty kierunkowe dla ścieżki inżynierskiej zostały właściwie powiązane z przedmiotami dla siatki zajęć realizowanych w 7 semestralnym planie zajęć od roku akademickim 2012/2013 i planie zajęć realizowanym od roku akademickiego 2013/2014.

Należy zauważyć, że w wykazie przedmiotów realizowanych na ścieżce studiów inżynierskich występują odmienne przedmioty w stosunku do ścieżki licencjackiej. W grupie przedmiotów podstawowych znalazły się dodatkowo *fizyka i grafika inżynierska*. W grupie przedmiotów kierunkowych znacząco rozbudowano wykaz przedmiotów z obszaru nauk technicznych, np. rozszerzono wymiar godzin dla przedmiotów *projektowanie urbanistyczne* i *planowanie infrastruktury technicznej*. Prawidłowo przyporządkowano realizację efektów wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych dla zajęć terenowych oraz praktyki zawodowej. Plan studiów przewiduje praktykę zawodową - na studiach ścieżki licencjackiej oraz inżynierskiej po semestrze czwartym (studia stacjonarne i studia niestacjonarne).

Wszystkie zakładane kierunkowe efekty kształcenia dla ścieżki licencjackiej oraz inżynierskiej według siatki przedmiotów proponowanych w programie kształcenia zostały uwzględnione w macierzy pokrycia treściami przedmiotowymi. Przyporządkowanie kierunkowych efektów wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych do przedmiotów w poszczególnych modułach zostało dokonane prawidłowo z uwzględnieniem zajęć o charakterze wykładów, ćwiczeń, laboratoriów, proseminariów i seminarium dyplomowego, a także praktyki zawodowej i zajęć terenowych. Zaproponowany wykaz przedmiotów i ich układ w planie studiów oraz formy zajęć zapewniają realizację zakładanych efektów kształcenia.

Program studiów dla ścieżki licencjackiej przewiduje organizację kształcenia przez sześć semestrów dla studiów stacjonarnych w wymiarze 2315 godzin, a dla studiów niestacjonarnych 1385 godzin (bez uwzględnienia obowiązkowej praktyki zawodowej).

Studia inżynierskie trwają siedem semestrów i przewidują dla trybu stacjonarnego 2600 godzin zajęć, a dla trybu niestacjonarnego 1570 godzin zajęć (plus praktyka zawodowa). Zarówno dla ścieżki licencjackiej, jak i inżynierskiej przewiduje się te same moduły zajęć różnicując tylko tytuły i treści przedmiotów.

Moduł przedmiotów ogólnego kształcenia i przedmioty humanistyczne są takie same dla każdej ze ścieżek studiów. Pozostałe moduły: przedmioty podstawowe, przedmioty kierunkowe, seminarium dyplomowe, przedmioty do wyboru – kursy stałe oraz moduł przedmiotów warunkowego wyboru są odmienne dla dwóch proponowanych ścieżek studiów.

W module **przedmioty ogólnego kształcenia i humanistyczne** przewiduje się realizację zajęć: *technologie informacyjne, podstawy zrównoważonego rozwoju, historia gospodarcza, filozofia*. W ramach tych przedmiotów realizuje się efekty dające podstawy do nauczania przedmiotów podstawowych i kierunkowych oraz wykształcenia ogólnych kwalifikacji. Moduł ten obejmuje 150 godzin dla trybu stacjonarnego i 105 godzin dla niestacjonarnego.

Moduł: **przedmioty podstawowe** jest już zróżnicowany dla każdej ze ścieżek studiów. Efekty uzyskiwane w ramach tego modułu zapewniają nabycie elementarnej wiedzy i umiejętności niezbędnych dla doskonalenia kwalifikacji dotyczących gospodarowania przestrzenią i gospodarowania w przestrzeni. Większość przedmiotów w ramach tego modułu realizowana jest w pierwszym i drugim semestrze zajęć. Dla ścieżki licencjackiej moduł ten obejmuje 420 godzin dla studiów stacjonarnych i 265 godzin dla studiów niestacjonarnych, natomiast dla ścieżki inżynierskiej wymiar godzinowy zajęć obejmuje 420 godzin na studiach stacjonarnych i 480 godzin na studiach niestacjonarnych. Przedmioty proponowane w ramach tego modułu mają za zadanie uzyskanie podstawowej wiedzy i podstawowych umiejętności dla kierunku studiów.

Najbardziej rozbudowany pod względem liczby godzin zajęć i liczby przedmiotów jest **moduł przedmiotów kierunkowych**. Dla ścieżki licencjackiej obejmuje on na studiach stacjonarnych 1025 godzin, a na studiach niestacjonarnych 580 godzin, natomiast dla ścieżki inżynierskiej dla studiów stacjonarnych zwiększa się do 1245 godzin, a na niestacjonarnych do 690 godzin. Wykaz przedmiotów modułu kierunkowego dla każdej ze ścieżek studiów uwzględnia wystarczająco zróżnicowane przedmioty zapewniające osiągnięcie zakładanych efektów kierunkowych. W wykazie tym przewidziano realizację zajęć terenowych – *inwentaryzacja przyrodnicza i sporządzenie dokumentu planistycznego* (20 godzin dla ścieżki licencjackiej i 30 godzin dla ścieżki inżynierskiej).

Proponowane przedmioty w ramach tego modułu uwzględniają w wystarczającym stopniu przedmioty wieloobszarowe, przedmioty z zakresu nauk technicznych, nauk społecznych i nauk przyrodniczych.

Moduł seminarium dyplomowe realizowany jest w formie seminarium na ostatnich dwóch semestrach poprzedzonego proseminarium. Wymiar 60 godzin seminarium jest wystarczający dla przygotowania pracy dyplomowej.

Moduł **kursy stałe – przedmioty do wyboru** obejmuje zajęcia uzupełniające w stosunku do przedmiotów kierunkowych. Przedmioty w ramach tego modułu kształcą przede wszystkim umiejętności i kompetencje społeczne związane z kwalifikacjami zawodowymi absolwentów. Student wybiera przedmioty samodzielnie, wszystkie kończą się zaliczeniem i obejmują na ścieżce licencjackiej 405 godzin zajęć (stacjonarne) i 210 godzin (niestacjonarne), natomiast na ścieżce inżynierskiej 465 godzin (stacjonarne) i 255 (niestacjonarne). Wykaz przedmiotów do wyboru umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów umiejętności i pozwala wykształcić oraz pogłębić kompetencje społeczne.

Moduł *praktyka zawodowa* realizuje zakładane efekty kierunkowe i obejmuje cztery tygodnie praktyk po czwartym semestrze zajęć. Jej celem jest praktyczne zapoznanie studenta z zawodem. Uzupełnieniem jest moduł: *przedmioty warunkowego wyboru*. Obejmuje on lektoraty i wychowanie fizyczne oraz przedmioty, których treści zostały ustalone ze studentami oferowanych ścieżek studiów, np. *repetitorium z mikroekonomii i makroekonomii, wykorzystanie bazy danych w gospodarce przestrzennej*, a także wybrany przedmiot z grupy przedmiotów kierunkowych realizowany w języku angielskim. Przyjęte zasady zaliczania przedmiotów z tego modułu są zgodne z rozwiązaniami przyjętymi dla Uniwersytetu Opolskiego i nie budzą wątpliwości.

Ponadto realizowany jest moduł *przedmioty ogólnouczelniane*, którego zadaniem jest poszerzenie wiedzy o dziedziny nie związane ze studiowanym kierunkiem studiów (student jest zobowiązany do realizowania przedmiotu ogólnouczelnianego w każdym semestrze począwszy od drugiego w wymiarze minimum 15 godzin).

Przyjęte rozwiązania kształcenia modułowego oraz czas trwania zajęć pozwalają na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia dla ścieżki licencjackiej i inżynierskiej kierunku *gospodarka przestrzenna* w profilu ogólnoakademickim.

Stosowane formy zajęć: wykłady, ćwiczenia, konwersatoria, laboratoria, zajęcia terenowe, praktyka zawodowa, proseminarium i seminarium dyplomowe zapewniają osiągnięcie założonych celów i realizację efektów wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.

Dla każdego przedmiotu według udostępnionych sylabusów prawidłowo określono nakłady pracy studenta i na jej podstawie wyliczono liczbę punktów ECTS (punkty przyznaje się za udział w wykładach i ćwiczeniach, udział w konsultacjach, opracowywanie zadań projektowych, przygotowywanie się do ćwiczeń i do kolokwium oraz egzaminów a więc pracy własnej studenta). Zasady wyceny łącznego nakładu pracy studentów i wyliczonej na tej podstawie liczby punktów ECTS nie budzą wątpliwości.

Każdy przedmiot w ramach realizowanych modułów kształcenia został określony w wymiarze godzinowym i wymiarze punktów ECTS. Dla ścieżki licencjackiej przewidziano uzyskanie 180 punktów ECTS, a dla ścieżki inżynierskiej 210 punktów ECTS zarówno na studiach stacjonarnych jak i niestacjonarnych. W przyjętym rozwiązaniu prawidłowo wyceniono ECTS dla przedmiotów kierunkowych (40% punktów ścieżka licencjacka i 43% punktów ścieżka inżynierska), a także wszystkich pozostałych przedmiotów w ramach poszczególnych modułów. Prawidłowo też wyceniono punkty ECTS za praktykę zawodową, języki obce i wychowanie fizyczne. Różnice między liczbą punktów na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych nie budzą wątpliwości. Nie można mieć także zastrzeżeń do liczby punktów ECTS przyznanych za pozostałe moduły kształcenia również w zakresie podziału punktów przyznawanych w ramach poszczególnych obszarów kształcenia. Podział punktów bardzo szczegółowo omówiono w Raporcie samooceny.

Przedstawiony aktualny sposób naliczania punktów ECTS dla studentów kierunku *gospodarka przestrzenna* jest prawidłowy i uwzględnia wymagania określone przepisami.

Natomiast studenci podczas spotkania z ZO, zwrócili uwagę na poważny problem z konstrukcją ECTS. Na spotkaniu studenci stwierdzili, iż w trakcie trwania semestru studenci zostali poinformowani, że konstrukcja ECTS jest wadliwa i brakuje im punktów do wypełnienia obowiązku uzyskania 30 punktów na semestr. Studenci następnie musieli obowiązkowo zapisać się na przedmioty, których treści albo mieli już opanowane, albo nie są związane z ich kierunkiem studiów. Wedle uzyskanych informacji, sytuacja miała miejsce w ubiegłym roku akademickim, jednak studenci podnosili zdecydowanie ten problem. W opinii zespołu oceniającego jedną z przyczyn tej sytuacji może być brak konsultacji ze studentami i

ich przedstawicielami podczas konstruowania punktacji ECTS. Sytuacja ta wymaga dialogu ze studentami w celu jednoznacznego rozwiązania problemu.

Indywidualizacja procesu kształcenia możliwa jest poprzez przewidziane w § 30 Regulaminu Studiów IPS – studiowanie według indywidualnych planów studiów i programów kształcenia. Jest to tryb przewidziany dla studenta, który dąży do specjalizacji w określonej dziedzinie wiedzy, podejmuje samodzielny temat badawczy poza seminarium dyplomowym lub uczestniczy w programie mobilności studentów. Studenci od drugiego semestru mogą wybierać przedmioty. W każdym z kolejnych semestrów udział przedmiotów do wyboru jest możliwy i zapewnia wystarczającą indywidualizację zajęć.

Inną ścieżką indywidualnego procesu kształcenia jest przewidziana w § 32 Regulaminu Studiów IOS - indywidualna organizacja studiów, przysługująca studentom w sześciu przypadkach: a) odbywania części studiów na innych uczelniach krajowych lub zagranicznych; b) studiowania na więcej niż jednym kierunku (specjalności) studiów; c) niepełnosprawności; d) poważnych kłopotów zdrowotnych lub innych ważnych przyczyn; e) samodzielnego wychowywania dzieci; f) szczególnego zaangażowania w prace na rzecz Uczelni. Obie ścieżki studenci kierunku, na spotkaniu z ZO, ocenili jako właściwie skonstruowane i nie zgłosili żadnych uwag do ich funkcjonowania.

Przyjęte rozwiązania programu studiów ocenianego kierunku zarówno ścieżki licencjackiej, jak i inżynierskiej oraz zasady obliczania punktów ECTS pozwalają na indywidualizację programu kształcenia. Wprowadzono wystarczającą liczbę przedmiotów do wyboru zarówno w ramach kursów stałych, jak i przedmiotów warunkowego wyboru, w tym także przedmiotów ogólnouczeniowych. Przyjęte rozwiązania systemu ECTS umożliwiają uczestnictwo studentów w wymianie międzynarodowej z zagranicznymi ośrodkami akademickimi w ramach programu ERASMUS oraz bilateralnej wymianie w ramach współpracy Wydziału Ekonomicznego z innymi uczelniami europejskimi.

Układ przedmiotów w ramach poszczególnych modułów a także samych modułów w planie studiów jest prawidłowy, tak dla ścieżki licencjackiej jak i ścieżki inżynierskiej. Przedmioty kształcenia ogólnego realizowane są w pierwszej części studiów – głównie na pierwszym roku i kończą w trzecim semestrze (przedmiot *historia gospodarcza*). Wszystkie przedmioty podstawowe realizowane są według prawidłowej sekwencji na pierwszym roku studiów. Jedynie *podstawy ekonometrii*, jako przedmiot wymagający bardziej zaawansowanej wiedzy studentów na wstępie realizowany jest w semestrze trzecim. Sekwencja przedmiotów kierunkowych również nie budzi zastrzeżeń. Rozpoczyna się ich realizację od przedmiotu *podstawy kartografii i geodezji* na pierwszym semestrze i kontynuuje do zakończenia studiów. Sekwencja przedmiotów kierunkowych jest logiczna dla każdej z oferowanych ścieżek studiów. Prawidłowo w planie zajęć usytuowano proseminarium i następujące po nim seminarium dyplomowe.

Jeśli chodzi o poprawność sekwencji przedmiotów w programie studiów na ocenianym kierunku, studenci mieli uwagi szczegółowe w tym zakresie (między innymi zgłosili jeden przypadek realizowania przedmiotów w nieodpowiedniej kolejności – najpierw realizowany był przedmiot właściwy, a dopiero później jego podstawy), a także inne uwagi szczegółowe do programu studiów. Najważniejsze z nich to brak (według studentów) wystarczającej liczby godzin zajęć z programami komputerowymi AutoCad i GiS, a także zbyt duża – ich zdaniem – ilość przedmiotów niezwiązanych ze studiowanym kierunkiem. ZO sugeruje Jednostce analizę tych postulatów studenckich a także uruchomienie narzędzia, dzięki któremu studenci mogliby na bieżąco zgłaszać swoje uwagi do programu studiów. Ze spotkania ze studentami

wynika iż w chwili obecnej nie wiedzą do kogo powinni zwracać się w wymienionych sprawach.

Obecne formy prowadzenia zajęć studenci oceniają pozytywnie. Podkreślają ich zróżnicowanie, dodając, iż najlepiej oceniają zajęcia kierunkowe, które określają jako najbardziej praktyczne i przydatne w zdobyciu pracy. Jednocześnie studenci doceniają bogatą ofertę zajęć terenowych, istotnych dla osiągnięcia efektów kształcenia dla kierunku.

W programie przewiduje się praktykę zawodową w wymiarze czterech tygodni po semestrze IV, za zaliczenie której student otrzymuje 2 punkty ECTS. Praktyki dla ścieżki licencjackiej realizowane są w jednym etapie, a dla ścieżki inżynierskiej w dwóch etapach jako praktyka administracyjna i projektowa. Praktyki muszą być odbywane poza okresem zajęć dydaktycznych oraz poza okresem sesji egzaminacyjnych. Praktyki dla studiów licencjackich odbywają się w jednostkach administracji rządowej i samorządowej, agencjach rozwoju, agencjach nieruchomości. Praktyka projektowa (ścieżka inżynierska) odbywa się w pracowniach projektowych, w zespołach przygotowujących lokalne bądź regionalne dokumenty planistyczne. Student uzgadnia miejsce odbywania praktyki z promotorem i opiekunem praktyk oraz przedstawia program praktyki. Cele praktyk zawodowych zostały prawidłowo określone, zasady ich zaliczania nie budzą wątpliwości, odbycie praktyki uwzględnia realizację zakładanych efektów kształcenia głównie w zakresie umiejętności praktycznych.

Organizacja procesu kształcenia dla kierunku *gospodarka przestrzenna* Wydziału Ekonomicznego Uniwersytetu Opolskiego jest prawidłowa. Analiza udostępnionych, aktualnie realizowanych planów studiów dla ścieżki licencjackiej oraz inżynierskiej pozwala stwierdzić, że:

- rozkład liczby godzin zajęć dydaktycznych jest zrównoważony w kolejnych semestrach kształcenia, wraz z upływem czasu studiów wzrasta liczba godzin pracy samodzielnej studenta,
- plany zajęć nie zawierają nadmiernej koncentracji zajęć z jednym prowadzącym jak i z jednego przedmiotu,
- udział liczby godzin zajęć o charakterze praktycznym (ćwiczenia, laboratoria, proseminarium, seminarium, konwersatoria, zajęcia terenowe) przekracza 50% ogółu godzin zajęć,
- udział liczby godzin zajęć wybieralnych przekracza 30% ogólnej liczby godzin zajęć,
- liczba egzaminów w poszczególnych semestrach nie przekracza 4.

Układ i cechy planu studiów wskazują, że spełnia on kryteria i zasady wymagane dla prawidłowego przebiegu toku kształcenia. Przyjęte rozwiązania zapewniają osiągnięcie zakładanych kierunkowych efektów wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Organizacja praktyki zawodowej oraz zajęć terenowych istotnie podnosi wartość oferty kształcenia i ułatwia osiągnięcie zakładanych umiejętności zarówno na ścieżce licencjackiej jak i inżynierskiej.

Program studiów, poprzez możliwości wyboru przedmiotów, miejsca odbywania praktyki zawodowej, języków obcych, przedmiotów ogólnouczeniowych w wystarczającym stopniu umożliwi indywidualizację procesu kształcenia. Studenci szczególnie uzdolnieni mają możliwości pracy w studenckich kołach naukowych, których funkcjonowanie wspierają władze Wydziału. Udostępnione w trakcie wizytacji prace projektowe przygotowane w studenckim kole naukowym Gospodarki przestrzennej pokazują duże zaangażowanie studentów kierunku w procesy badawcze. Warto zwrócić uwagę, że spotyka się to z dużym

uznaniem władz Wydziału i Uczelni. Uczestnicy koła naukowego współpracują ze sobą, dyskutują także wyniki prac naukowych

3.2)

Przyjęte dla międzyobszarowego kierunku *gospodarka przestrzenna* efekty kształcenia wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych mogą być osiągnięte w trakcie realizacji procesu kształcenia. Potwierdza to opracowana matryca pokrycia efektów dla ścieżki licencjackiej i inżynierskiej przez poszczególne przedmioty (również dla zmodyfikowanego planu zajęć od roku 2013/2014). Formy oraz metody kształcenia zostały dobrane prawidłowo. Gwarantują one realizację ponad 50% zajęć o charakterze zajęć praktycznych, które realizowane są w ramach ćwiczeń audytoryjnych, laboratoryjnych, konwersatoriów, ćwiczeń projektowych i zajęć terenowych co w konsekwencji zapewnia realizację zakładanych umiejętności i kompetencji społecznych w szczególności na ścieżce inżynierskiej. Dominującymi metodami kształcenia są metody problemowe, które uczą samodzielnego dochodzenia do wiedzy i pogłębiania umiejętności. Podkreśla się wykorzystywanie w procesie dydaktycznym metod eksponujących, które pozwalają studentowi uczestniczyć w rozwiązywaniu realnych sytuacji z zakresu gospodarki przestrzennej (np. udział w publicznej dyskusji nad przyjęciem planu zagospodarowania przestrzennego i w pracach nad strategią rozwoju jednostki samorządowej, a także konkursach na projekt zagospodarowania wybranego fragmentu).

Ważną rolę w procesie kształcenia kierunku *gospodarka przestrzenna* odgrywają zajęcia terenowe, które uczą prowadzenia badań w terenie – przygotowują do przeprowadzania inwentaryzacji, zbierania pierwotnych źródeł informacji itd.

Wykorzystywane metody dydaktyczne (również w odniesieniu do wykładów teoretycznych) tworzą spójną całość i zapewniają osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia dla kierunku w każdej z realizowanych ścieżek studiów.

Przyjęty program i plan studiów, według ustalonych modułów, praktyka zawodowa oraz zajęcia terenowe zapewniają osiągnięcie przez słuchaczy zakładanych kierunkowych efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta kierunku *gospodarka przestrzenna* zarówno licencjata, jak i inżyniera. W podsumowaniu należy stwierdzić, że: zakładane efekty kształcenia, program studiów w tym: treści kształcenia, formy zajęć, metody dydaktyczne, metody weryfikacji efektów kształcenia, praktyka zawodowa i jej realizacja tworzą spójną całość.

3.3).

Ocena programowa na kierunku *gospodarka przestrzenna* Wydziału Ekonomicznego Uniwersytetu Opolskiego przeprowadzona została po raz pierwszy.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

3.1)

Realizowany program i powiązany z nim plan studiów umożliwia osiągnięcie wszystkich kierunkowych efektów wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych zakładanych dla kierunku *gospodarka przestrzenna* oraz zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta. Kwalifikacje absolwenta *ścieżki licencjackiej i inżynierskiej* ocenianego kierunku mogą być zrealizowane w trakcie przewidywanych zajęć (sześć i siedem semestrów). Treści kształcenia, metody dydaktyczne i stosowane formy zajęć są odpowiednio dobrane do celów kształcenia i

zapewniają wykształcenie zakładanych efektów kierunkowych. Stosowany system punktów ECTS został prawidłowo określony, podział punktów na moduły kształcenia i poszczególne przedmioty prawidłowo wycenia nakłady pracy studentów. System ten w wystarczającym stopniu zapewnia indywidualizowanie procesu dydaktycznego. Sekwencja przedmiotów w planach zajęć jest poprawna - przedmioty ogólne i podstawowe są realizowane wcześniej niż przedmioty szczegółowe. Prawidłowo usytuowano praktyki zawodowe. Dobrym uzupełnieniem planu zajęć są zajęcia terenowe. Proces kształcenia umożliwia w pełni osiągnięcie zakładanych celów i efektów kształcenia. Udział zajęć praktycznych kształcących konkretne umiejętności jest wystarczający, a dobrym ich uzupełnieniem są praktyki i zajęcia terenowe.

Z punktu widzenia studentów indywidualizacja procesu kształcenia prowadzona jest w sposób właściwy, podobnie jak formy prowadzenia zajęć. Zaleca się wprowadzenie szerokiego systemu konsultacji dotyczących punktacji ECTS i programu studiów.

3.2)

Założone w koncepcji kształcenia kierunkowe efekty kształcenia dla kierunku *gospodarka przestrzenna*, program studiów w tym: treści kształcenia, formy zajęć, metody dydaktyczne, metody weryfikacji efektów kształcenia, praktyka zawodowa i jej realizacja tworzą spójną całość zarówno dla ścieżki licencjackiej jak i inżynierskiej.

Kryterium 4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zrealizowania celów edukacyjnych programu studiów

4.1).

Na ocenianym wydziale zatrudnionych jest 64 pracowników, w tym 56 pracowników naukowo-dydaktycznych (7 profesorów tytularnych, 8 doktorów habilitowanych, 30 doktorów oraz 11 magistrów). Trzech profesorów i jeden dr. habilitowany zatrudnionych jest w Uczelni na dodatkowym miejscu pracy.

Efekty kształcenia ocenianego kierunku przypisane zostały do trzech obszarów. Nauczyciele akademicki, reprezentujący te obszary, zatrudnieni są w następującej liczbie:

- obszar nauk społecznych: 22 nauczycieli akademickich, w tym 5 samodzielnych nauczycieli oraz 10 doktorów,
- obszar nauk przyrodniczych: 4 nauczycieli akademickich, w tym 1 samodzielny nauczyciel oraz 3 doktorów,
- obszar nauk technicznych 5 nauczycieli akademickich, w tym 1 samodzielny nauczyciel, 1 doktor oraz 3 magistrów inżynierów architektury.

Struktura zatrudnienia na wydziale jest adekwatna do istniejących potrzeb procesu dydaktycznego na wizytowanym kierunku.. Struktura kwalifikacji zatrudnionych nauczycieli akademickich pozwala ukształtować wszystkie zakładane cele i efekty kształcenia. Struktura zatrudnienia z uwagi na kwalifikacje naukowe kadry akademickiej odpowiada wymaganiom prowadzenia kierunku wieloobszarowego. Uczelnia planuje w przyszłości zastępować pracowników, dla których Uniwersytet stanowi dodatkowe miejsce pracy, pracownikami zatrudnionymi na Uniwersytecie jako podstawowym miejscem pracy. Według oceny władz wydziału pozwoli zachować to większą stabilność kadry.

Prowadzący zajęcia pracownicy posiadają niezbędną wiedzę do kształcenia w zakresie nauk społecznych, przyrodniczych, technicznych. Przyjęte przez Wydział efekty kształcenia dla kierunku *gospodarka przestrzenna* odnoszą się do następujących dyscyplin naukowych: ekonomia, nauki o zarządzaniu, ekologia, ochrona środowiska, architektura i urbanistyka, budownictwo, geodezja i kartografia. Trzeba podkreślić, iż wszystkie te dyscypliny posiadają

reprezentantów w grupie nauczycieli prowadzących zajęcia. Ponadto są specjaliści do prowadzenia takich przedmiotów jak: fizyka, informatyka, filozofia, historia gospodarcza, lektoraty języków obcych.

Liczba pracowników zatrudnionych jest wystarczająca do ukształtowania zakładanych efektów, chociaż planowane obciążenia dydaktyczne wymagają od większości pracowników realizację godzin w ramach godzin nadliczbowych. Zespół oceniający zwrócił uwagę na ten fakt podczas spotkania z kadrą kierunku. Nauczyciele wyrazili zdanie, iż wymiar godzin ponadwymiarowych nie jest na tyle duży, aby nie pozwolił na realizację wszystkich zadań, w tym własnego rozwoju naukowego (dla przykładu 4 nauczycieli spośród obecnych na spotkaniu posiada otwarte przewody doktorskie lub habilitacyjne). Uczelnia planuje w przyszłości zastępować pracowników, dla których Uniwersytet stanowi dodatkowe miejsce pracy, pracownikami zatrudnionymi na Uniwersytecie jako podstawowym miejscu pracy. Według oceny władz wydziału pozwoli zachować to większą stabilność kadry. Podstawowym kryterium doboru pracowników kształcących na kierunku „*gospodarka przestrzenna*” stanowią kwalifikacje poświadczone uzyskaniem w danej dziedzinie i dyscyplinie naukowej tytułem oraz stopniem naukowym. Analizie poddawany jest także dorobek naukowy pracowników. Należy podkreślić, że zdecydowana większość nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia posiada dorobek naukowy. Jest on adekwatny do prowadzonych zajęć. Dyskusja zespołu oceniającego z władzami wydziału oraz nauczycielami dotycząca obsady prowadzonych zajęć, wraz z przedstawioną dokumentacją i raportem samooceny potwierdziła, że obsada zajęć jest prawidłowa.

Dodatkowym potwierdzeniem tego wniosku są spostrzeżenia członków zespołu po przeprowadzonych hospitacjach. Zespół dokonał hospitacji 6 zajęć prowadzonych w różnych formach (wykład, ćwiczenia, konwersatoria). Ich wynik był pozytywny, przygotowanie merytoryczne nauczycieli bardzo dobre, obsada zajęć prawidłowa.

Załącznik nr 5 Nauczyciele akademicy realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe.

Cz. I. minimum kadrowe. Cz. II. pozostali nauczyciele akademicy.

4.2).

Wydział zgłosił do minimum kadrowego 11 nauczycieli akademickich, w tym: 3 samodzielnych nauczycieli akademickich, 6 nauczycieli ze stopniem doktora oraz 2 z tytułem zawodowym magistra. Zespół oceniający zwrócił uwagę iż zgodnie z **art. 9a ust. 3** ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r., poz. 572i 742), uwagi na fakt iż wizytowany kierunek ma profil ogólnoakademicki, zaproponowane osoby z wykształceniem tylko magisterskim nie mogą zostać zaliczone do minimum kadrowego.

Zgodnie z wymaganiem **§ 12 ust. 1** rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445 z późn. zm.), „Nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego określonego kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim, jeżeli posiada dorobek w obszarze wiedzy, odpowiadającym obszarowi kształcenia, wskazanemu dla tego kierunku studiów, w zakresie jednej z dyscyplin naukowych lub artystycznych, do których odnoszą się efekty kształcenia dla tego kierunku.”

Ponadto zgodnie z **§ 14 pkt. 1** rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na

określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445 z późn. zm.), tj.: „Minimum kadrowe dla studiów pierwszego stopnia na określonym kierunku studiów stanowi co najmniej trzech samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora”. Ponadto zgodnie z **§ 13 pkt. 1** wyżej wspomnianego rozporządzenia, tj.: „Do minimum kadrowego, o którym mowa w § 14, są wliczani nauczyciele akademicy zatrudnieni w uczelni na podstawie mianowania albo umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy, nie krócej niż od początku semestru studiów.” a także wszyscy nauczyciele akademicy stanowiący minimum kadrowe spełniają wymóg **§ 13 pkt. 3**, tj.: „Nauczyciel akademicki może być wliczony do minimum kadrowego w danym roku akademickim, jeżeli osobiście prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia dydaktyczne w wymiarze co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych, w przypadku samodzielnych nauczycieli akademickich i co najmniej 60 godzin zajęć dydaktycznych, w przypadku nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora lub tytuł zawodowy magistra”.

Uczelnia stosuje wzór oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego, który pozwala na stwierdzenie, iż wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki określone w **art. 112a** ustawy z dn. 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r., poz. 572 i 742).

W teczkach osobowych znajdują się dokumenty pozwalające na uznanie deklarowanych tytułów i stopni naukowych. Umowy o pracę zawierają wymagane prawem elementy.

Na podstawie analizy dokumentów w tym: oceny dorobku naukowego, kwalifikacji formalnych, analizy obciążeń dydaktycznych, złożonych deklaracji zespół oceniający stwierdza, że spośród proponowanych 11 osób do minimum kadrowego można zaliczyć 9 osób w tym 3 samodzielnych nauczycieli akademickich oraz 6 doktorów. Do minimum kadrowego nie zaliczono dwóch osób, gdyż posiadają wykształcenie magisterskie co nie spełnia warunku określonego w § 14 pkt. 1 cytowanego rozporządzenia. Spośród zgłoszonych 11 osób, 10 zatrudnionych jest w pełnym wymiarze, a Uniwersytet Opolski stanowi ich podstawowe miejsce pracy, 1 nauczyciel zatrudniony jest na pełnym etacie i Uczelnia stanowi dodatkowe miejsce pracy Pracownicy zaliczeni do minimum kadrowego, z uwagi na aktualny dorobek naukowy, reprezentują obszar nauk społecznych w dziedzinie nauk ekonomicznych, obszar nauk technicznych w dziedzinie nauk technicznych oraz obszar nauk przyrodniczych w dziedzinie nauk o ziemi w dyscyplinach, w których określono efekty kształcenia. Przyjęte przez Wydział efekty kształcenia dla kierunku *gospodarka przestrzenna* odnoszą się do następujących dyscyplin naukowych: ekonomia, nauki o zarządzaniu, ekologia, ochrona środowiska, architektura i urbanistyka, budownictwo, geodezja i kartografia. Nauczyciele zaliczeni do minimum kadrowego, z uwagi na dorobek naukowy reprezentują:

Obszar -Nauki społeczne -dziedzina nauki ekonomiczne dyscyplina ekonomia: 6 osób w tym 2 samodzielnych nauczycieli akademickich

Obszar: nauki techniczne –dziedzina nauki techniczne, dyscyplina: architektura i urbanistyka 2 osoby w tym 1 profesor tytularny

Obszar nauki przyrodnicze, dziedzina nauki o ziemi dyscyplina geografia 1 osoba

Minimum kadrowe liczy więc, po weryfikacji 3 samodzielnych nauczycieli akademickich oraz 6 nauczycieli ze stopniem doktora. W składzie minimum kadrowego są reprezentanci każdego obszaru wiedzy, odpowiadającego obszarowi kształcenia, do którego przyporządkowano oceniany kierunek studiów.

Zespół oceniający stwierdza, że na kierunku *gospodarka przestrzenna* spełnione są wymogi określone w cytowanym rozporządzeniu dotyczące minimum kadrowego. Do minimum kadrowego zaliczono 3 samodzielnych nauczycieli akademickich oraz 6 doktorów

których dorobek naukowy mieści się w dyscyplinach w których określono efekty kształcenia. Osoby tworzące minimum kadrowe zajmują się takimi zagadnieniami jak: gospodarka regionalna, gospodarka lokalna, zagospodarowanie przestrzenne, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich, zrównoważony rozwój.

Liczba studentów na ocenianym kierunku „*gospodarka przestrzenna*” wynosi 150 (studia licencjackie i inżynierskie), minimum kadrowe liczy 9 osób. Stosunek kadry stanowiącej minimum kadrowy do liczby studentów wynosi: 1:20 (z odpowiednimi wagami) a więc jest korzystny dla procesu kształcenia. Spełnione jest zatem wymaganie § 17 pkt.2 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz.1445 z późn. zm.) dotyczące relacji między liczbą nauczycieli akademickich stanowiącymi minimum kadrowe, a liczbą studentów ocenianego kierunku studiów.

Według zespołu oceniającego minimum kadrowe jest stabilne (przez wzgląd na wiek, formę zatrudnienia oraz stopień aktywności naukowo-dydaktycznej członków minimum).

W ocenie stabilności minimum kadrowego wizytowanego kierunku studiów dokonano analizy zaliczenia do tego minimum nauczycieli akademickich zatrudnionych w roku akademickim: 2011/2012 i 2012/2013 i 2013/2014. Nieprzerwanie przez wszystkie powyżej wskazane lata akademickie w grupie 3 samodzielnych nauczycieli akademickich wszystkie osoby były zatrudnione i zaliczone do minimum kadrowego ocenianego kierunku studiów, a w grupie 6 nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora 4 osoby są zatrudnione i zaliczone do tego minimum przez Uczelnię. Na podstawie powyższych informacji stwierdzono, iż kadra ocenianego kierunku studiów jest stabilna. Obecnie liczba osób z minimum kadrowego wynosi jednakże tylko 9 i w dalszej perspektywie powinna być zwiększona, w szczególności w celu pokrycia dyscyplin naukowych, w których określono efekty kształcenia. Zespół oceniający podjął dyskusję na ten temat z władzami wydziału.

Reasumując oceniana jednostka posiada niezbędne minimum kadrowe do prowadzenia kształcenia na kierunku „*gospodarka przestrzenna*”, na pierwszym stopniu o profilu ogólnoakademickim.

Obsada zajęć nie budzi zastrzeżeń. Przestrzegana jest zasada zgodności kwalifikacji naukowych w tym dorobku naukowego Prowadzącego zajęcia z dyscypliną nauki z której dany przedmiot się wywodzi.

Załącznik nr 6 Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena.

Zespół oceniający przeprowadził hospitację 6 zajęć. Zajęcia te przeprowadzone były w następujących formach: wykłady, ćwiczenia, konwersatoria. Hospitowano prowadzenie zajęć na I, II i III roku studiów. Hospitowano między innymi następujące przedmioty: matematykę, zarządzanie i planowanie systemów komunikacyjnych. W wyniku hospitacji ustalono:

- zajęcia odbyły się zgodnie z planem,
- tematyka zajęć była zgodna z kartami przedmiotów,
- prezentowane treści były aktualne i spójne z kartami przedmiotów,
- obsada zajęć była prawidłowa,
- warunki obejmujące pomieszczenia dydaktyczne, ergonomię pracy, pomoce dydaktyczne były dobre,
- przygotowanie merytoryczne prowadzących nauczycieli akademickich było bardzo dobre,
- stosunek nauczycieli do studentów był właściwy,
- frekwencja studentów na zajęciach była wysoka.

Hospitacje potwierdziły właściwe przygotowanie jednostki, nauczycieli akademickich oraz spójność programów do prowadzenia kształcenia na kierunku „*gospodarka przestrzenna*”.

4.3).

Polityka kadrowa prowadzona przez władze Wydziału Ekonomicznego jest zgodna ze Strategią Rozwoju Uniwersytetu Opolskiego opracowaną na lata 2009-2014. Celem tej polityki jest stworzenie i rozwój zespołu wartościowych pracowników, dla których Wydział stanowić będzie podstawowe miejsce zatrudnienia i badań naukowych. Władze Wydziału Ekonomicznego podejmują z sukcesem działania mające na celu pozyskanie do pracy naukowo-dydaktycznej również naukowców z innych krajów. Obecnie na Wydziale zatrudnionych jest trzech obcokrajowców, w tym jeden bezpośrednio do prowadzenia kształcenia na kierunku „*gospodarka przestrzenna*”. Dużą uwagę przywiązuje się do rozwoju naukowego pracowników, popierana jest ich działalność zmierzająca do uzyskania stopni i tytułów naukowych. Czterech pracowników obecnych na spotkaniu z zespołem oceniającym ma otwarte przewody doktorskie lub habilitacyjne. Według dokumentacji trzech pracowników ma otwarte przewody habilitacyjne: na Uniwersytecie Ekonomicznym we Wrocławiu (2), na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie (1). Ponadto czterech pracowników Wydziału Ekonomicznego ma otwarte przewody doktorskie na tym Wydziale. Z osobami, które w ustalonym terminie nie uzyskały awansu naukowego rozwiązywane są umowy o pracę.

Według opinii przedstawionych podczas spotkania z kadrą pewnym jednak ograniczeniem możliwości rozwoju jest kategoryzacja jednostki. Obecnie jest to kategoria B. Wyjazdy na konferencje są więc ograniczone. Dostępne środki finansowe rozdzielane są w miarę proporcjonalnie. Jednostka pomaga w pozyskiwaniu środków zewnętrznych. Przejawia się to pomocą przy składaniu wniosków.

Pracowników zachęca się do podnoszenia swoich kwalifikacji i systematycznego zdobywania awansów naukowych. Dobrą formą zachęt są wewnętrzne nagrody. Wszyscy pracownicy mogą ubiegać się o przyznanie takiej nagrody. Kryteria nagradzania są znane i ogólnodostępne. Wnioskować o nagrodę może także dziekan. Wnioski rozpatruje komisja ds. nagród.

Pracownikom naukowo-dydaktycznym umożliwia się nawiązywanie kontaktów i współpracy z innymi ośrodkami naukowymi w kraju i za granicą. Przejawia się to w rosnącej liczbie pracowników wyjeżdżających na staże naukowe i pobyty studyjne w różnych ośrodkach naukowych. Wyjazdy te odbywają się zarówno w ramach programu ERASMUS jak i umów partnerskich Wydziału.

Według raportu samooceny przejawem rozwoju naukowego pracowników Wydziału Ekonomicznego) są sfinalizowane w latach 2009-2013 dwa przewody habilitacyjne jeden z zakresu ekonomii i jeden z zakresu zarządzania oraz pięć rozpraw doktorskich z zakresu ekonomii.

Wymiana międzynarodowa kadry naukowo-dydaktycznej odbywa się w ramach programu Erasmus oraz współpracy z uczelniami zagranicznymi. Według informacji zwartych w raporcie samooceny w latach 2008-2013 odnotowano wyjazd za granicę 15 nauczycieli akademickich (3 osoby rocznie) oraz przyjazd z zagranicy 10 nauczycieli akademickich (2 osoby rocznie). Wg opinii nauczycieli przyjazdy zagraniczne wpływają pozytywnie na rozwój kadry.

Podczas spotkania z zespołem oceniającym nauczyciele wyrazili opinię, iż infrastruktura, która jest im dostępna, jest wystarczająca do właściwej pracy. Zauważają jednakże, że liczba pomieszczeń dydaktycznych nie jest duża, stąd zajęcia są prowadzone

dwuzmianowo. Praktycznie wszyscy nauczyciele wprowadzili zmiany we własnych przedmiotach w ostatnich 2-3 latach, co wymusiło na nich potrzebę rozwoju i dostosowania się do nowych programów nauczania. Przy czym, według ich oceny, pozytywne było odejście od standardów.

Większość nauczycieli akademickich ocenianego kierunku prowadzi badania naukowe, co wpływa pozytywnie na ich rozwój.

Polityka kadrowa jednostki jest właściwa. Jest ona spójna z przyjętymi założeniami w strategii rozwoju. Widoczny jest większy rozwój kadry w obszarze nauk społecznych. Uczelnia powinna zwrócić także uwagę na rozwój kadry także w obszarze nauk technicznych, aby zwiększyć spójność kwalifikacji kadry z przyjętym profilem kształcenia na kierunku „gospodarka przestrzenna”. Dyskusja na ten temat zespołu oceniającego z władzami wydziału została przeprowadzona.

Zespół oceniający odbył spotkanie z kadra prowadzącą zajęcia na ocenianym kierunku. Dyskutowano o perspektywach rozwoju kierunku i o jego profilu. Kadra podkreślała inżynierski profil kształcenia jako oczekiwany przez rynek pracy jak i kandydatów na studia. Podkreślano dość znaczące zmotywowanie studentów do studiowania tego kierunku. Kadra potwierdziła iż Uczelnia tworzy właściwe warunki do rozwoju naukowego o czym świadczą otwarte przewody habilitacyjne i doktorskie jak też możliwość udziału w konferencjach naukowych. Podkreślano iż prowadzone są badania naukowe zarówno w ramach badań indywidualnych jak i zespołowych w tym interdyscyplinarnych.

4.4).

Kierunek nie był dotychczas oceniany.

**Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego: *w pełni*,
Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych**

4.1)

Liczba pracowników prowadzących zajęcia, ich kwalifikacje naukowe i dydaktyczne zapewniają osiągnięcie zakładanych celów efektów kształcenia.

4.2)

Jednostka posiada niezbędne minimum kadrowe do prowadzenia kształcenia na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu ogólnoakademickim. Nauczyciele zaliczeni do minimum kadrowego, z uwagi na dorobek naukowy reprezentują:

Obszar -Nauki społeczne -dziedzina nauki ekonomiczne dyscyplina ekonomia: 6 osób w tym 2 samodzielnych nauczycieli akademickich (

Obszar: nauki techniczne –dziedzina nauki techniczne, dyscyplina: architektura i urbanistyka 2 osoby w tym 1 profesor tytularny

Obszar nauki przyrodnicze, dziedzina nauki o ziemi dyscyplina geografia 1 osoba ze stopniem doktora

Obsada zajęć nie budzi zastrzeżeń.

4.3)

Polityka kadrowa jednostki jest właściwa. Działania władz Wydziału i Uczelni powinny bardziej dynamizować rozwój naukowy kadry doktorów

Kryterium 5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

Głównym miejscem prowadzenia zajęć na kierunku „*gospodarka przestrzenna*” jest budynek Wydziału Ekonomicznego przy ulicy Ozimskiej 46a w centrum Opola. Do budynku można łatwo dotrzeć miejskimi środkami komunikacji. Uczelnia jest właścicielem budynku i działki na której on się znajduje (1180 m²).

Budynek posiada powierzchnię użytkową 3725 m² i przeznaczony jest wyłącznie do celów dydaktycznych. Jest to obiekt trzypiętrowy. Ciągi korytarzowe są przesunięte o pół piętra, co powoduje utrudnienia w poruszaniu się. Obiekt nie jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych (zwłaszcza ruchowo). Władze wydziału mają świadomość tego ograniczenia, dlatego w planach inwestycyjnych Wydziału zmiany w tym zakresie mają być uwzględnione. Według informacji zawartych w raporcie samooceny możliwe jest przyznanie osobie niepełnosprawnej osobistego asystenta, za pośrednictwem pełnomocnika do spraw osób niepełnosprawnych działającego na Uniwersytecie. Studentów z dysfunkcją ruchową jednakże w chwili obecnej nie ma.

Na potrzeby dydaktyki dostępnych jest 16 pomieszczeń w tym: 4 laboratoria komputerowe, 2 sale seminaryjne (1 funkcjonuje również jako laboratorium komputerowe), 9 sal dydaktycznych o zróżnicowanej wielkości oraz jedna sala wykładowa (aula). Pomieszczenia dydaktyczne pozwalają na realizację zajęć zgodnie z założonymi celami programowymi. We wszystkich salach dydaktycznych i w 3 laboratoriach komputerowych zainstalowane są na stałe projektory multimedialne oraz ekrany. Sale wykładowe posiadają również system nagłaśniający. Wszystkie stanowiska w laboratoriach komputerowych (co najmniej 15), jak również wszystkie sale dydaktyczne posiadają dostęp do Internetu. Wyposażenie sal dydaktycznych w sprzęt multimedialny i dostęp do Internetu należy uznać za dobre.

Większość sal posiada krzeselka ze składanymi blatami. Jedna z sal wyposażona jest w stoły umożliwiające kreślenie projektów urbanistycznych, pracę z podkładami mapowymi, wykonywanie analiz przestrzennych oraz prace na modelach.

Łączna pojemność wszystkich sal wynosi 709 miejsc. Biorąc pod uwagę studentów kształconych także na innych kierunkach w tym budynku (1050), liczba dostępnych miejsc jest niewystarczająca. Jednostka sama podkreśla to w raporcie samooceny „Dostępność sal dydaktycznych należy zatem uznać za niewystarczającą, co skutkuje koniecznością planowania zajęć również w godzinach popołudniowych.” Zespół oceniający nie uznał jednakże, iż konieczność prowadzenia zajęć w godzinach popołudniowych jest niewłaściwa. Zarekomendowano jedynie, aby planować zajęcia wymagające większego skupienia od studentów np. ćwiczenia z matematyki, we wcześniejszych porach dnia.

Laboratoria komputerowe wyposażono w pakiet programów graficznych i analitycznych, w tym:

- CorelDRAW Graphics Suite,
- AUTOCAD,
- ArcGis - z zastosowaniem GIS zgodnie z wytycznymi Dyrektywy INSPIRE (licencja sieciowa),
- Map Viewer,
- STATISTICA,
- SYMFONIA.

W jednostce wdrożono informatyczny system administracyjny USOS (Uniwersytecki System Obsługi Studiów). W budynku Wydziału znajduje się 5 stanowisk do pracy w powyższej sieci, w tym: 4 w Dziekanacie i 1 do obsługi przez Radę Programową Kierunku.

Na Wydziale zainstalowano bezprzewodową sieć internetową działającą w projekcie EDUROAM dostępną dla wszystkich studentów i pracowników. W budynku Wydziału znajdują się również dwa kioski multimedialne umożliwiające korzystanie z sieci internetowej.

Uczelnia dysponuje biblioteką posiadającą ponad 60 tys. książek oraz aż 11694 czasopismami. Wizytowany wydział posiada własną bibliotekę i czytelnię z bogatym księgozbiorem z zakresu nauk ekonomicznych, wzbogaconą o zbiory z zakresu nauk społecznych, prawnych, matematycznych, nauk biologicznych oraz nauk o Ziemi, a także stale rozbudowywane zbiory z zakresu nauk technicznych, w tym między innymi architektury i urbanistyki, geodezji i kartografii, informatyki. Księgozbiór biblioteki jest stale aktualizowany i powiększany w celu dostosowania do potrzeb studentów (obecnie dla prowadzonego kierunku jest to ok 7 tys. pozycji). Dodatkowo studentom udostępniane są zbiory własne pracowników Wydziału, w tym Katedry Geografii Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej.

Biblioteka zapewnia dostęp do wirtualnej biblioteki nauki. Zbiory biblioteki skatalogowane są w systemie ALEPH. W bibliotece znajdują się 4 stanowiska komputerowe z podłączeniem do Internetu dostępne dla studentów oraz 5 stanowisk komputerowych przeznaczonych do obsługi systemu bibliotecznego ALEPH, w tym 3 dostępne dla studentów. Bazy danych dostępne są także z komputerów domowych. Studenci mogą korzystać z wypożyczalni międzybibliotecznej poprzez Bibliotekę Główną Uniwersytetu Opolskiego, a także z pozostałych bibliotek uniwersyteckich (biblioteki wydziałowe oraz instytutowe). Godziny otwarcia biblioteki w tygodniu oraz w sobotę umożliwiają uzyskać studentom swobodny dostęp do zbiorów. W niedzielę biblioteka wydziałowa jest zamknięta.

Literatura rekomendowana w kartach przedmiotów jest dostępna w bibliotece (każdym przypadku co najmniej jedna pozycja jest dostępna na miejscu.)

Studenci (związek) dysponują własnym pomieszczeniem. Koła naukowe studentów także dysponują pomieszczeniem na własne potrzeby. Wydział nie posiada jednakże zaplecza socjalnego dla studentów w zakresie stołówki czy bufetu. W holu budynku zainstalowane są natomiast automaty z gorącymi i zimnymi napojami oraz żywnością. Na Wydziale znajduje się ogólnodostępny punkt świadczący usługi kserograficzne, druku, w tym wielkoformatowego oraz oprawy dokumentów. W budynku znajduje się szatnia dla słuchaczy objęta stałym monitoringiem.

Nie wszystkie zajęcia odbywają się w budynku wydziału. W jednostkach pozawydziałowych wchodzących w skład uniwersytetu odbywają się zajęcia np. wychowania fizycznego, fizyki.

Jednostka dysponuje bazą do prowadzenia badań naukowych. Pracownicy dysponują zarówno sprzętem komputerowym jak i specjalistycznym oprogramowaniem. Pracownicy dysponują także pomieszczeniami na ok. 3-4 osoby. W nich lub sali seminaryjnej prowadzone są konsultacje dla studentów.

Pomimo występujących ograniczeń w infrastrukturze dydaktycznej wskazanych w tej części raportu ogólna ocena bazy dydaktycznej jest dobra. Pozwala ona na ukształtowanie wszystkich zakładanych efektów kształcenia.

Według opinii studentów – prezentowanych podczas spotkania z ZO – stan infrastruktury dydaktycznej jest w chwili obecnej satysfakcjonujący, jednak wymaga dalszych ulepszeń. Studenci zwrócili uwagę na brak dostatecznej liczby sal dostosowanych do pracy na zajęciach z projektowania urbanistycznego.

Jednocześnie studenci zgłosili uwagi dodatkowe co do problemów, które, choć nie mają wpływu na osiągnięcie założonych efektów kształcenia, są dla studentów uciążliwościami. Pierwszym problemem jest brak funkcjonującej w budynku Wydziału szatni, w której byłby

pracownik odpowiedzialny za opiekę nad okryciami i wydawanie ich. Drugim jest brak uzupełniania środków czystości w toaletach w ciągu dnia – studenci zgłosili, iż w drugiej części dnia często jest problem z właściwym ich wyposażeniem.

Funkcjonowanie Biblioteki Wydziałowej, z której studenci kierunku korzystają w głównej mierze, studenci oceniają pozytywnie.. Część studentów życzyłaby jednak sobie by system wypożyczania był przejrzystszy, oraz by zwiększyć część księgozbioru, przydatnego w kształceniu na kierunku.

Miejsca dorobu praktyk studenckich są właściwe i pozwalają na realizację zakładanych efektów kształcenia. Są to na ogół Urzędy gmin, urzędy marszałkowskie, biura planowania przestrzennego, biura projektów, wydziały geodezyjne itp.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego: w pełni,

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

Jednostka dysponuje bazą dydaktyczną umożliwiającą osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów kształcenia.

Kryterium 6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

Wizytowana jednostka prowadzi studia pierwszego stopnia i nie jest zobligowana do prowadzenia badań naukowych. Zespół oceniający odnotował jednakże, że badania naukowe są prowadzone przez jednostkę w szerokim zakresie. Są one bardzo widoczne.

Środki przeznaczane na badania w ocenianej jednostce wg. planu na rok 2013 to 90 tys. PLN. Realizowane badania obejmują różne aspekty funkcjonowania gospodarki - mikroekonomiczne i makroekonomiczne, uwzględniające problemy gospodarki lokalnej, regionalnej i krajowej, a także rozpatrywane z punktu widzenia ekonomii instytucjonalnej i ekonomii rozwoju. Główne kierunki badań i wchodzące w ich zakres tematy badawcze przedstawiono w raporcie samooceny (37 tematów badawczych (własnych, statutowych, indywidualnych i zespołowych, z tego 2 w ramach grantów z MNiSW)), dla przykładu są to:

- a. Przeobrażenia struktury gospodarczej i przestrzennej miast oraz zasady zrównoważonego rozwoju w zarządzaniu miastem i regionem:
 - zagospodarowanie terenów nadrzecznych,
 - zagospodarowanie terenu zespołu szkół ogólnokształcących im. Adama Mickiewicza w Głubczycach (temat realizowany przy współudziale studentów zrzeszonych w kole naukowym),
 - społeczne, gospodarcze i przestrzenne przeobrażenia miast,
 - determinanty rozwoju zrównoważonego transportu,
 - rewitalizacja obszarów śródmiejskich,
 - wymiary zrównoważonego rozwoju miast i związek z ich strukturą funkcjonalną,
 - kształtowanie i przeobrażenia terenów przemysłowych w strukturze przestrzennej miast,
 - determinanty konkurencyjności regionów,
 - gospodarka kreatywna i oparta na wiedzy w rozwoju miast oraz regionów,
 - transfer wiedzy z nauki w układzie regionalnym,
 - przestrzenne uwarunkowania rozwoju klastrów w województwie opolskim,
- b. Społeczno-ekonomiczne aspekty rozwoju gospodarki:

- kapitał instytucjonalny – stworzenie zdolności i możliwości dla zrównoważonego rozwoju,
- oddziaływanie instrumentów ekonomicznych w polityce ochrony środowiska na decyzje podejmowane przez podmioty gospodarcze,
- uwarunkowania i rozwój rynku nieruchomości,
- c. społeczno-ekonomiczne aspekty rozwoju gospodarki:
 - uwarunkowania demograficzne, społeczne i ekonomiczne rozwoju regionów w Polsce i w Europie,
 - zintegrowany rozwój aglomeracji opolskiej w świetle wstępnych wyników narodowego spisu powszechnego ludności i mieszkań 2011,
- d. Wieś i rolnictwo w procesie zmian.
- e. Ocena przemian zagospodarowania przestrzennego wybranych geosystemów lądowych, w tym z uwzględnieniem transportu:
 - antropogeniczne przeobrażenia krajobrazów dolin rzecznych Opolszczyzny.

Wyniki badań są sukcesywnie publikowane i prezentowane na licznych konferencjach i seminariach naukowych, w których często uczestniczą studenci. W efekcie w latach 2009-2013 pracownicy prowadzący zajęcia na kierunku „*gospodarka przestrzenna*” opublikowali 196 pozycji naukowych, w tym 101 publikacji w czasopismach, 13 monografii, 82 rozdziały w monografiach.

Dobrym źródłem finansowania prac badawczych na Wydziale są środki MNiSW. W latach 2009-2013 zrealizowano cztery granty. Były to:

1. Logistyczne determinanty zarządzania przedsiębiorstwami.
2. Endogenne i egzogenne warunki trwałego rozwoju towarowych gospodarstw rolnych regionu opolskiego.
3. Wpływ interaktywnej aktywności informacyjnej na konkurencyjność w wybranych rodzajach biznesu internetowego.
4. Powiązania kontraktowe w polskim rolnictwie na przykładzie rolniczych organizacji producenckich.

Pracownicy Wydziału organizują konferencje i seminaria naukowe. Wśród nich:

1. Cykliczna krajowa konferencja naukowa „Miasta XXI wieku”.
2. Cykliczna międzynarodowa konferencja naukowa “Current Issues of Sustainable Development”.
3. Cykliczna konferencja naukowa „Wieś i rolnictwo w procesie zmian”.

Na wizytowanym Wydziale wydawane są również dwa czasopisma, których tematyka jest związana z ocenianym kierunkiem. Od roku 2010 wydawane jest anglojęzyczne czasopismo „*Economic and Environmental Studies*”, które z czasem zyskało miejsce na ministerialnej liście czasopism grupy B (obecnie artykuły publikowane w tym czasopiśmie uzyskują 6 punktów). Również w 2010 roku powstało czasopismo „*Studia Miejskie*”, które stało się dodatkowym forum dyskusji naukowej dotyczącej problematyki miejskiej i zyskało miejsce na ministerialnej liście czasopism grupy B (obecnie artykuły publikowane w tym czasopiśmie uzyskują 2 punkty).

- ocena wpływu prowadzonych w jednostce badań naukowych na realizowany proces dydaktyczny, w tym na kształtowanie programu kształcenia i indywidualizację nauczania, oraz ocena udziału studentów w badaniach naukowych i w prezentacji/publikacji ich wyników;

Ekspert 2 - kadra, ekspert – student,

Zespół oceniający odnotował także bardzo duże zaangażowanie studentów kierunku w prowadzonych badaniach. Na Wydziale funkcjonują cztery koła naukowe w których działają studenci ocenianego kierunku. Są to: KN LogPoint, KN Zrównoważonego Rozwoju Oikos,

KN Gospodarki Przestrzennej i KN Ekonomistów. Studenci kół naukowych zaangażowani są w realizację własnych projektów naukowych i badawczych, których efekty prezentują na konferencjach i seminariach. Najwięcej studentów kierunku „*gospodarka przestrzenna*” jest w kole naukowym właśnie Gospodarki Przestrzennej, które liczy aż 25 osób. Podejmowane w ramach prac koła tematy badawcze to między innymi: zagospodarowanie przestrzenne wybranych obszarów, uwarunkowania rozwoju lokalnego i regionalnego.

Koła naukowe wydziału organizują kolejne edycje Opolskiego Festiwalu Nauki.

Zespół oceniający odnotował także, iż wyniki badań są wykorzystywane w dydaktyce np. w przedmiocie „podstawy projektowania”, w pracach etapowych studenci przeprowadzają badania (mapowania behawioralne), które wykorzystują w przedmiocie. Na spotkaniu zespołu oceniającego z kołami studenci podkreślali, że mogą liczyć na wsparcie finansowe wydziału. Finansowanie to jest zmienne i konkretne inicjatywy są finansowane. Koła współpracują z podmiotami zewnętrznymi np. z izbą urbanistów i związkiem urbanistów. Studenci angażują się do pracy w kołach wg własnej oceny, aby rozwinąć teoretyczną wiedzę, aby stać się bardziej atrakcyjnymi, aby wykonać konkretne projekty na których im zależy.

Była to pierwsza ocena

**Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego: w pełni,
Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych**

Wizytowana jednostka prowadzi badania naukowe w obszarach nauki prowadzonego kierunku, których efekty są widoczne i wykorzystywane w procesie kształcenia.

Kryterium 7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

7.1).

Kandydaci na studia kierunku *gospodarka przestrzenna* przyjmowani są zgodnie z ustalonymi dla Uniwersytetu Opolskiego zasadami. Zasady te są prawidłowe, nie dyskryminują żadnych kandydatów. Jednak wobec dużego odsiewu studentów w trakcie pierwszego roku studiów być może konieczne, a przynajmniej wskazane, będzie rozważenie możliwości weryfikacji wiedzy kandydatów na studia.

Przedstawione przez Jednostkę zasady rekrutacji na wizytowany kierunek należy ocenić pozytywnie. Kandydaci mają zapewnioną równość szans podczas procesu rekrutacyjnego.

Proces rekrutacyjny przebiega w sposób właściwy dla kierunku *gospodarka przestrzenna*: studenci pytani o swoje doświadczenia z rekrutacji ocenili ją jako przejrzystą i poprawnie przeprowadzoną.

7.2).

Ocena etapowych postępów studentów (egzaminów, zaliczeń) jest przejrzysta i zapewnia obiektywizm. Studenci nie wyrażali zastrzeżeń w stosunku do stosowanych systemów ocen, a udostępnione wykazy pytań oraz protokoły z zaliczeń potwierdzały stosowanie prawidłowych rozwiązań.

Przeprowadzanie egzaminu dyplomowego (wykaz zagadnień), recenzje prac licencjackich oraz zasady ustalania oceny na dyplomie końcowym są poprawne.

Studenci pozytywnie oceniają system oceny osiągnięć studentów, funkcjonujący na Uniwersytecie Opolskim. Skalę ocen obecni na spotkaniu określili jako przejrzystą i właściwie skonstruowaną.

System zorientowany jest w sposób właściwy na proces uczenia się, co jest możliwe dzięki procesowi kształcenia na kierunku. Docenić należy przede wszystkim decyzję Jednostki, by przedmioty kierunkowe odbywały się w małych grupach zajęciowych: studenci podkreślili, że doceniają tę sytuację i korzyści płynące z niej dla uzyskania odpowiednich efektów kształcenia.

Wymagania obowiązujące na zaliczeniach i podczas egzaminów są podawane do informacji studentów z odpowiednim wyprzedzeniem. Obecni na spotkaniu z ZO ocenili informację w tym zakresie jako pełną, przejrzystą i właściwą. Studenci na początku każdego semestru poznają formę zaliczenia przedmiotów i wymagania ich dotyczące. Wymagania te są konsekwentnie realizowane podczas procesu kształcenia. Egzaminy sprawdzają nie tylko wiedzę, ale wszystkie efekty kształcenia, również w kategoriach umiejętności i kompetencji społecznych oraz umożliwiają ich weryfikację.

Studenci znają swoje prawa w zakresie poprawiania egzaminów oraz egzaminu komisyjnego. Z przedstawionych dokumentów, a także opinii studentów wynika, że system oceny osiągnięć studentów posiada standardowe wymagania, zapewnia przejrzystość i obiektywizm formułowania ocen.

7.3).

Od początku istnienia kierunku *gospodarka przestrzenna* na Wydziale Ekonomicznym czynione były starania o rozwój międzynarodowego procesu kształcenia poprzez zapewnienie studentom oraz pracownikom naukowo-dydaktycznym możliwości wyjazdów zagranicznych, kontaktów ze studentami oraz przedstawicielami świata nauki z zagranicy, udział w międzynarodowych konferencjach i spotkaniach itp. Duże znaczenie w tym zakresie miały wypracowane na Wydziale Ekonomicznym, w tym przez Katedrę Geografii Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej dobre praktyki oraz współpraca międzynarodowa, na które składają się między innymi:

- współpraca i podpisane umowy bilateralne z uczelniami z Niemiec, Litwy, Turcji, Hiszpanii w ramach programu Erasmus
- współpraca z uczelniami z Niemiec, Ukrainy, Słowacji i Turcji poza programem Erasmus, przejawiająca się między innymi poprzez wspólną organizację konferencji, przyjazdy studyjne, wykłady itp.,
- organizacja przez Katedrę Geografii Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej nieprzerwanie od 2001 roku międzynarodowej konferencji angielskojęzycznej „Current Issues of Sustainable Development”, w której uczestniczą studenci, naukowcy i praktycy z Polski i zagranicy,
- możliwość pisania pracy licencjackiej przez studentów kierunku *Gospodarka przestrzenna* w języku angielskim bądź niemieckim,
- możliwość wyjazdów przez studentów na seminaria, konferencje i spotkania zagraniczne,
- działalność od 2000 roku Studenckiego Koła Naukowego Zrównoważonego Rozwoju od 2009 roku Koło Naukowe przynależy do międzynarodowej organizacji Oikos, zrzeszającej studentów z całego świata i działającej na rzecz zrównoważonego rozwoju,
- możliwość publikacji artykułów w języku angielskim oraz niemieckim w punktowanych czasopismach wydawanych przez Katedrę Gospodarki Przestrzennej („Economic and Environmental Studies”, „Studia Miejskie”), zarówno przez pracowników naukowo-dydaktycznych, przedstawicieli świata nauki i praktyki z Polski i zagranicy, jak też studentów (pod warunkiem uzyskania pozytywnych recenzji).

Wymiana studentów wizytowanego Wydziału w ramach Erasmus to 19 wyjeżdżających i 20 przyjeżdżających w latach 2008-2013.

W 2013 Wydział Ekonomiczny Uniwersytetu Opolskiego oferuje możliwości wyjazdu do następujących uczelni, z którymi podpisano umowy bilateralne:

- Uniwersytet de A Coruna, Hiszpania (okres obowiązywania umowy: 2010-2013)
- Uniwersytet w Wilnie, Litwa (okres obowiązywania umowy: 2007-2013)
- Fachhochschule w Trier, Niemcy (okres obowiązywania umowy: 2008-2013)
- Uniwersytet w Poczdamie, Niemcy (okres obowiązywania umowy: 2008-2013)
- Wyższa Szkoła Nauk Stosowanych w Zittau, Niemcy (okres obowiązywania umowy: 2008-2013)
- Międzynarodowy Uniwersytet IHI w Zittau (okres obowiązywania umowy: 2008-2013)
- Uniwersytet Selcuk w Konya, Turcja (okres obowiązywania umowy: 2010-2013)
- Uniwersytet Cukurova, Turcja (okres obowiązywania umowy: 2010-2013)
- Uniwersytet Goettingen, Private University of Applied Sciences, Niemcy (okres obowiązywania umowy: 2010-2013)

Studenci wizytowanego kierunku uczestniczą w niewielkim stopniu w procesie wymiany międzynarodowej. W ostatnich latach w programie wymiany Erasmus uczestniczyło 1 do 2 studentów kierunku (liczba studentów kierunku: 150, co oznacza ok. 1% uczestniczących w programie). Osoba odpowiedzialna za program Erasmus na Wydziale potwierdziła, że studenci ocenianego kierunku uczestniczą w programie rzadziej niż ci z innych kierunków oferowanych przez Jednostkę.

Należy przy tym stwierdzić, że przedstawione przez koordynatora programu Erasmus: rekrutację do programu, opiekę nad studentami uczestniczącymi w wymianie, a także politykę informacyjną dotyczącą programu (wskazanych kilka spotkań i akcji informacyjnych) należy ocenić jednoznacznie pozytywnie.

Podkreślić należy też, że na wizytowanym kierunku, nie występuje zjawisko konieczności wyrównywania różnic programowych po powrocie z wymiany, co jest również bardzo pozytywne.

Koordynator programu Erasmus w chwili obecnej nie jest wynagradzany za swoją pracę: oceniając jego działalność jednoznacznie pozytywnie, sugeruje się Jednostce i Uczelni wprowadzenie jakiejś formy gratyfikacji (np. poprzez zaliczenie pełnienia funkcji do pensum).

Studenci obecni na spotkaniu wypowiedzieli się bardzo pozytywnie o możliwościach oferowanych przez Uczelnię w zakresie mobilności i o pracy koordynatora programu. Jako powód braku udziału w programach wymiany podali trudności finansowe. Koordynator programu przewiduje zwiększenie udziału studentów dzięki praktykom w ramach programu Erasmus – zamierza w najbliższym czasie skupić się na promocji wśród studentów właśnie tej możliwości.

Brak jest odnotowanej wymiany w zakresie wymiany krajowej. Należy zasugerować Uczelni możliwość podjęcia szerszych działań w tym zakresie.

W związku ze znikomego korzystania przez studentów z oferty Uczelni w zakresie programów wymiany, wpływ wymiany międzynarodowej na możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia należy określić jako niewielki.

7.4).

Opieka naukowa nad studentami jest związana z opieką dydaktyczną. System opieki naukowo-dydaktycznej opiera się na pełnieniu następujących funkcji przez pracowników naukowo-dydaktycznych:

- opiekun roku (od 1 roku studiów),
- tutor (wraz z rozpoczęciem seminariów naukowych),
- kierunkowy pełnomocnik ds. praktyk (wraz z rozpoczęciem praktyk zawodowych),
- opiekun koła naukowego,
- opiekun naukowo-dydaktyczny ds. nadzwyczajnych np. udziału studentów w projektach, konkursach i współpracy z jednostkami zewnętrznymi,
- koordynator Programu Erasmus.

Opiekun roku przygotowuje i przedstawia studentom w dniu adaptacyjnym informacje dotyczące harmonogramu zajęć dydaktycznych, terminów szkolenia bibliotecznego i BHP, funkcjonowania Wydziału, w tym organizacji pracy dziekanatu oraz przedstawia Regulamin Studiów i inne regulaminy związane z procesem studiowania ze wskazaniem strony *www*, na której są one umieszczone w pełnym brzmieniu. Ponadto, powołuje starostę roku, na wniosek którego organizuje w późniejszych terminach spotkania ze studentami w celu przedyskutowania bieżących problemów. Tutor jest opiekunem równoznacznym z promotorem, który z chwilą przydzielenia studentowi tematu pracy dyplomowej pełni rolę jego opiekuna naukowo - dydaktycznego. Obowiązkiem kierunkowego pełnomocnika ds. praktyk jest przedstawienie dziekanowi do zatwierdzenia programu praktyk zawodowych przewidzianych planem studiów i sposób ich zaliczenia. Opiekun praktyk w porozumieniu z promotorem pomaga w wyborze miejsca praktyki, ponadto w przygotowaniu programu praktyk przed ich rozpoczęciem, a po ich zakończeniu na podstawie raportów i opinii weryfikuje osiągnięte efekty. Opiekun koła naukowego jest merytorycznie odpowiedzialny za działalność studentów. Pomaga w sprawach organizacyjnych jako doradca będąc w stałym kontakcie z zarządem koła. Opiekun pomaga w założeniu koła, uczestniczy w wyborach zarządu, chociaż nie ma prawa głosu, pomaga w integracji członków a także rozwiązywaniu konfliktów. Najważniejszą funkcją opiekuna jest nadzorowanie prac poprzez uczestnictwo w zebraniach, koordynowanie harmonogramu, ukierunkowywanie działalności koła, doradztwo, opiniowanie. Opiekun jest również pośrednikiem między członkami koła naukowego a kadrami naukowo - dydaktyczną.

Na Wydziale Ekonomicznym działają koła naukowe ściśle związane z kierunkiem *Gospodarka przestrzenna*.

Studenckie Koło Naukowe Zrównoważonego Rozwoju, OIKOS Opole” aktywnie działa i stale rozwija się od 2000 roku na Wydziale Ekonomicznym przy Katedrze Geografii Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej. Mimo iż Koło głównie funkcjonuje na Wydziale Ekonomicznym, to zrzesza studentów całego Uniwersytetu Opolskiego. Działalność skupia się wokół kwestii zrównoważonego rozwoju. Co roku organizowana jest na Wydziale Ekonomicznym konferencja naukowa „Chcę być zrównoważony!”, w której uczestniczą studenci z całej Polski. Dzięki temu członkowie Koła mają okazję wymienić się poglądami oraz poznać nowych ludzi. Oprócz tego, studenci czynnie uczestniczą w organizacji innych konferencji (także międzynarodowych) i wydarzeń naukowych. Co roku wybierany jest nowy przedmiot badań. Wyniki badań przedstawiane są na studenckiej konferencji. Rezultaty badań przedstawiane są także podczas konferencji organizowanych przez inne uczelnie.

Koło Naukowe Gospodarki Przestrzennej aktywnie działa i stale rozwija się od 2011 roku na Wydziale Ekonomicznym przy Katedrze Geografii Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej. Koło funkcjonuje głównie na Wydziale Ekonomicznym, zrzeszając studentów kierunków *gospodarka przestrzenna* oraz *ekonomia*.

Działalność Koła ukierunkowana jest głównie na poszerzanie wiedzy merytorycznej oraz praktycznej z zakresu planowania przestrzennego. Założone cele, Członkowie Koła starają się realizować poprzez: organizowanie spotkań naukowych, warsztatów, dyskusji panelowych i konferencji, prowadzenie badań naukowych w terenie oraz pracę nad projektami,

organizowanie wyjazdów i wycieczek tematycznych poświęconych zagadnieniom gospodarki przestrzennej, prezentowanie wyników prac badawczych członków Koła poprzez organizowanie wystaw, publikację artykułów, współpracę z innymi organizacjami studenckimi. Dzięki ścisłej współpracy z pracownikami Katedry Geografii Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej, studenci zyskali możliwość włączenia się m.in. do organizacji oraz uczestnictwa w VII i VIII edycji konferencji naukowej z cyklu Miasta XXI wieku. Koło Naukowe Gospodarki Przestrzennej cieszy się szczególnym zainteresowaniem studentów z kierunku *gospodarka przestrzenna*.

Opiekun naukowo-dydaktyczny ds. nadzwyczajnych ustalany jest w porozumieniu ze studentem zainteresowanym uczestnictwem w okazjonalnych, nadzwyczajnych, wykraczających poza program kształcenia inicjatyw o charakterze naukowo – dydaktycznym np. konkursach, olimpiadach itp. Rolą opiekuna jest wsparcie merytoryczne studenta.

Opiekun roku przygotowuje i przedstawia studentom w dniu adaptacyjnym informacje dotyczące harmonogramu zajęć dydaktycznych, terminów szkolenia bibliotecznego i BHP, funkcjonowania Wydziału, w tym organizacji pracy dziekanatu oraz przedstawia Regulamin Studiów i inne regulaminy związane z procesem studiowania ze wskazaniem strony *www*, na której są one umieszczone w pełnym brzmieniu. Ponadto, powołuje starostę roku, na wniosek którego organizuje w późniejszych terminach spotkania ze studentami w celu przedyskutowania bieżących problemów. Tutor jest opiekunem równoznacznym

Zasady pomocy materialnej dla studentów zawarte są w Regulaminie ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów Uniwersytetu Opolskiego. Student może uzyskać pomoc materialną w następujących formach: stypendium socjalne, zapomoga, stypendium rektora, stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych, stypendium ministra za osiągnięcia w nauce i stypendium ministra za wybitne osiągnięcia sportowe. Decyzje pomocy materialnej podejmowane są przez Wydziałowe Komisje Socjalno-Stypendialne, składające się z 5 osób, w tym 4 przedstawicieli studentów. Stypendia socjalne przyznawane są na wniosek studenta, a warunkiem ich przyznania jest udokumentowana, trudna sytuacja materialna. Zapomoga może być przyznana na wniosek studenta, który z przyczyn losowych znalazł się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej. Wysokość stypendium socjalnego, zapomogi i specjalnego stypendium dla osób niepełnosprawnych jest ustalana dla każdego roku akademickiego, informacje na ten temat zawarte są w załączniku do Regulaminu pomocy materialnej.

System opieki naukowej i dydaktycznej oceniany jest przez studentów wysoko. Prowadzący zajęcia są dostępni we właściwym wymiarze poza zajęciami dydaktycznymi, istnieje również możliwość kontaktu telefonicznego i za pomocą poczty elektronicznej. Studenci podkreślają, że ich relacje z nauczycielami układają się bardzo dobrze: doceniają to, iż zawsze mogą liczyć na ich życzliwość i pomoc. Jednocześnie podkreślają wysokie kwalifikacje kadry uczącej na wizytowanym kierunku.

Dobór promotorów i tematów prac dyplomowych przebiega w sposób właściwy, z uwzględnieniem potrzeb i uwag studentów. Warto nadmienić że studenci mają możliwość uczęszczania na seminaria dyplomowe prowadzone w języku obcym, student kierunku *gospodarki przestrzennej* uczęszczał na seminarium dyplomowe prowadzone w języku niemieckim i napisał pracę licencjacką pt. „Eine Analyse des sozial-wirtschaftlichen Entwicklungspotentials der polnischen Woiwodschaften mit Methoden der raumlichen Oekonomie”.

Studenci doceniają indywidualne podejście wykładowców oraz możliwość wpływu na formę zajęć i wybór konkretnych obszarów zainteresowań.

Przepływ informacji pomiędzy studentami a kadrami i administracją Jednostki i Uczelni należy uznać za właściwy, według studentów w chwili obecnej polepszyć by można jedynie sposób informowania o nieobecności nauczycieli na zajęciach.

Obsługa administracyjna studentów wizytowanego kierunku jest przez nich oceniana bardzo wysoko: osoby pracujące w Dziekanacie określają jako życzliwe i kompetentne. Studenci życzyliby sobie jednak by wydłużyć godziny otwarcia Dziekanatu dla studentów.

Na wizytowanym kierunku nie prowadzi się w chwili obecnej kształcenia na odległość.

Sylabusy zajęć są dostępne dla studentów, informacje w nich zawarte są z punktu widzenia procesu uczenia się właściwe i kompletne. Zalecane materiały dydaktyczne są przydatne do realizowanych treści kształcenia. Ich przydatność pod względem celów i efektów kształcenia należy ocenić jednak jako niewielką, czego dowodzi fakt braku znajomości systemu KRK wśród studentów.

Ocena mechanizmów motywowania studentów do osiągnięcia lepszych efektów kształcenia jest w tej chwili niemożliwa, mechanizmy takie w chwili obecnej są w trakcie przygotowywania.

Jednostka przedstawiła dokumenty traktujące o podziale procentowym stypendiów na stypendia o charakterze socjalnym i naukowym. Spełniony jest ustawowy wymóg, określony w art. 174 ust. 4, przyznania na stypendia rektora nie więcej niż 40% przeznaczonych na stypendia rektora, stypendia socjalne i zapomogi.

Na Uniwersytecie we właściwy sposób przebiega procedura przyznawania świadczeń pomocy materialnej. Uczelnia prowadzi system informowania studentów o decyzjach stypendialnych za pomocą decyzji administracyjnych. Decyzje te są skonstruowane i przekazywane w sposób właściwy.

Regulamin pomocy materialnej jest skonstruowany w sposób właściwy.

Studenci są w pełni zaznajomieni z obowiązującym w uczelni systemem pomocy materialnej. Pytani o źródło wiedzy, wskazali stronę internetową, na której znajdują potrzebne informacje.

Wydział wspiera rozwój zawodowy, kulturowy i społeczny studentów poprzez stworzenie właściwych warunków do funkcjonowania Samorządu Studentów. Przedstawiciele studentów wizytowanego kierunku zasiadają w Radzie Wydziału Ekonomicznego i stanowią 20% składu Rady (zgodnie z art. 67 ust. 4 Ustawy).

Studenci obecni na spotkaniu z ZO (obecnych było około 65 osób, zatem blisko połowa studiujących) wypowiadali się w sposób pochlebny o systemie opieki naukowej, materialnej i dydaktycznej. Podkreślają znakomity kontakt z nauczycielami i Władzami Wydziału. Wśród zalet studiowania na kierunku podają doskonałą atmosferę, osoby nauczycieli i możliwość własnego rozwoju. Większość zajęć dydaktycznych oceniają jako ciekawe, rozwijające i przydatne.

Studenci zgłosili uwagi szczegółowe, związane z praktykami. Życzyliby sobie zwiększenia liczby ich godzin, jak również większej pomocy Jednostki w zakresie ich uzyskania.

Jeśli chodzi o siatkę zajęć, studenci życzyliby sobie rozwiązanie problemu tzw. „okienek”. W chwili obecnej często zdarza się, że na Wydziale przebywają cały dzień – w środku dnia mając kilka godzin przerwy. Jest to uciążliwe zwłaszcza do osób dojeżdżających na Uczelnię spoza Opola.

Część obecnych na spotkaniu studentów chciałaby również wprowadzenia Elektronicznej Legitymacji Studenckiej a także pomocy Jednostki w zakresie udostępnienia do ich indywidualnego użytku legalnych kopii edukacyjnych programów graficznych (AutoCad, GiS).

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego: w pełni,

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

7.1)

Rekrutacja kandydatów na studia kierunku *gospodarka przestrzenna* odbywa się zgodnie z zasadami przyjętymi w Uczelni i nie budzi zastrzeżeń.

Zasady i procedury rekrutacji, jak i proces selekcji z punktu widzenia praw kandydatów skonstruowane są w sposób właściwy.

7.2)

Etapowe i końcowe osiągnięcia studentów są oceniane prawidłowo. Można uznać, że oceny etapowe są wystarczająco zorientowane na kształtowanie dążenia studentów do podnoszenia własnych kwalifikacji i uwzględniają indywidualne osiągnięcia studentów (szczególnie uczestników koła naukowego).

System oceny osiągnięć studentów skonstruowany jest w sposób właściwy, niebudzący żadnych zastrzeżeń.

7.3)

Warunki stworzone przez Uczelnię w zakresie wymiany międzynarodowej należy ocenić jako bardzo dobre. Należy jedynie wzmocnić działania mające na celu zwiększenie udziału studentów kierunku w wymianie krajowej.

7.4)

System opieki naukowej, materialnej i dydaktycznej skonstruowany jest w sposób właściwy i sprzyja odpowiedniemu rozwojowi studentów.

Kryterium 8. Stosowanie na ocenianym kierunku studiów wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia zorientowanego na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia

8.1).

Uczelniany System Zapewnienia Jakości Kształcenia w Uniwersytecie Opolskim funkcjonuje w oparciu o Zarządzenie Nr 8/2012 Rektora Uniwersytetu Opolskiego z dnia 5. 03. 2012r. w sprawie uczelnianego systemu doskonalenia jakości kształcenia w Uniwersytecie Opolskim. System ten uwzględnia dwa szczeble zarządzania jakością kształcenia: Uczelniany i Wydziałowy. Na poziomie Wydziału Organem odpowiedzialnym za funkcjonowanie Wewnętrznego Systemu Zapewnienia jakości kształcenia jest Zespół ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia.

Do zadań Wydziałowego Zespołu należy:

- określenie celów i strategii zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia na każdym z realizowanych kierunków studiów,
- zatwierdzenie, monitorowanie i okresowy przegląd planów studiów i programów kształcenia oraz związanych z nimi efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych,
- włączanie w proces doskonalenia jakości kształcenia studentów oraz pracodawców (interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych), poprzez zbieranie opinii studentów i absolwentów na temat realizacji procesu dydaktycznego i nabytych kompetencji oraz opinii pracodawców na temat przygotowania studentów do pracy zawodowej,
- doskonalenie organizacji procesu kształcenia, w tym organizacji i warunków prowadzenia zajęć dydaktycznych, form, metod i technik kształcenia, stosowanych kryteriów i zasad oceny studentów,

- dbałość o wysokie kwalifikacje kadry dydaktycznej poprzez umożliwianie nauczycielom akademickim podnoszenie kwalifikacji i kompetencji oraz podniesienie rangi pracy dydaktycznej,
- wspieranie aktywności kół naukowych, aktywizowanie studentów do udziału w realizacji projektów badawczych i innych okazjonalnych inicjatyw o charakterze naukowo – dydaktycznym,
- monitorowanie i okresowy przegląd zasobów niezbędnych do prowadzenia działalności naukowej i dydaktycznej,
- zapewnienie powszechnego dostępu do informacji na temat kształcenia.
- monitorowanie i okresowy przegląd zasobów niezbędnych do prowadzenia działalności naukowej i dydaktycznej,
- zapewnienie powszechnego dostępu do informacji na temat kształcenia.

Zespół oceniający otrzymał do wglądu skład osobowy Zespołu ds. Jakości Kształcenia powołany na Wydziale Ekonomicznym a także dokumentację związaną z działalnością Zespołu. Z protokołów (z dnia 8 listopada 2012r.) Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia wynika, iż przedmiotem obrad powyższego Zespołu były takie działania jak: określenie celów i strategii i doskonalenie jakości kształcenia na każdym z realizowanych kierunków studiów, zatwierdzenie, monitorowanie i okresowy przegląd planów studiów i programów kształcenia oraz związanych z nimi efektów kształcenia, dyskusja nt. włączenia w proces doskonalenia jakości kształcenia studentów oraz pracodawców.

Ponadto na Wydziale w ramach, którego prowadzony jest oceniany kierunek studiów funkcjonuje Wydziałowy Zespół ds. Programów Kształcenia, w skład którego wchodzi Prodzikan ds. Kształcenia i Studentów oraz przewodniczący 5 Kierunkowych Rad Programowych. Do zadań Zespołu należy przygotowanie programu kształcenia dla każdego kierunku studiów. (zadania związane z uruchomieniem kształcenia na określonym kierunku studiów). Kolejno w trakcie procesu kształcenia do zadań powyższego organu należy przygotowywanie i opiniowanie zmian koniecznych do wprowadzenia w programie kształcenia. Ponadto odpowiadają za określenie minimów kadrowych dla poszczególnych kierunków studiów oraz weryfikację kart przedmiotów i sporządzenie macierzy pokrycia efektów kształcenia. Nadzór nad funkcjonowaniem systemu na szczeblu Wydziału odpowiada dziekan. Decyzje w zakresie jakości kształcenia na poziomie wydziału, zgodnie ze swoimi ustawowymi kompetencjami podejmuje Dziekan Wydziału. Rada Wydziału,

Na podstawie przedstawionej dokumentacji a także rozmów przeprowadzonych z władzami Uczelni, Wydziału, kadra akademicką, Przewodniczącą Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia. studentami można stwierdzić że struktura zarządzania jakością kształcenia jest przejrzysta i zapewnia proces konsultacyjny, opiniotwórczy a następnie decyzyjny.

Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia uwzględnia:

a) Weryfikację efektów kształcenia

Weryfikacja efektów kształcenia obejmuje ocenę zgodności z Krajowymi Ramami Kwalifikacji, wyniki osiągnięte przez studentów, ocenę końcowych efektów kształcenia a więc proces dyplomowania oraz weryfikację efektów osiągniętych na praktykach zawodowych. Na Wydziale opracowana jest procedura weryfikacji kierunkowych i przedmiotowych efektów.

W celu weryfikacji efektów kształcenia na poziomie kierunku dla kierunku *gospodarka przestrzenna* sporządzono tabele odniesień efektów kierunkowych do efektów obszarowych oraz pokrycia obszarowych efektów kształcenia przez kierunkowe efekty kształcenia i uzasadniono brak zastosowania kilku z obszarowych efektów kształcenia. Dodatkowo dla ścieżki studiów inżynierskich opracowano tabelę pokrycia kompetencji inżyniera przez kierunkowe efekty kształcenia. Opracowaną listę kierunkowych efektów kształcenia wraz z tabelami odniesień i pokrycia poddano dyskusji na zebraniu dydaktycznym pracowników

Katedry Geografii Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej. Stanowisko wspólnie wypracowane przez uczestników zebrania dało podstawę do wprowadzenia korekt w uprzednio przygotowanej wersji kierunkowych efektów kształcenia. Kolejny etap polegał na przeprowadzeniu dyskusji oraz konsultacji z interesariuszami zewnętrznymi. Interesariusze zaopiniowali przedstawioną listę efektów kształcenia pozytywnie, koncentrowali głównie uwagę na praktycznych aspektach założonych do realizacji umiejętności i kompetencji społecznych. Zaopiniowane przez interesariuszy listy kierunkowych efektów kształcenia dla każdej ze ścieżek studiów zostały przedłożone do akceptacji Wydziałowemu Zespołowi ds. programów kształcenia, a po pozytywnym zaopiniowaniu przez ten Zespół, skierowane zostały do zatwierdzenia na Radę Wydziału Ekonomicznego. Rada Wydziału przyjęła kierunkowe efekty kształcenia dla studiów inżynierskich w dniu 8.03.2012 r., a licencjackich 19.04.2012 r. Ostatnim etapem określenia kierunkowych efektów kształcenia było ich przyjęcie przez Senat Uniwersytetu Opolskiego. Wykaz wymaganej dokumentacji, stanowiący podstawę do podjęcia przez Senat UO uchwały w sprawie efektów kształcenia na danym kierunku studiów zawiera Uchwała nr 131/2008-2012 Senatu UO z dnia 15 grudnia 2011 r. w sprawie wprowadzania programów kształcenia zgodnych z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego.

W celu weryfikacji efektów kształcenia opracowano i wdrożono do realizacji procesu kształcenia: Indywidualny raport dotyczący osiągniętych efektów kształcenia, Zasady oceniania prac zaliczeniowych, egzaminacyjnych i projektowych złożonych przez studentów, System oceny prac zaliczeniowych, egzaminacyjnych i projektowych przeprowadzanych przez nauczycieli akademickich w celu weryfikacji przedmiotowych efektów kształcenia, System monitorowania karier absolwentów, informatyczny system pozwalający na tworzenie, gromadzenie sylabusów z poszczególnych przedmiotów oraz ich usystematyzowanie

Weryfikacja efektów kształcenia osiąganych przez studentów opera się na opracowanym systemie oceny prac zaliczeniowych, projektowych i egzaminacyjnych. System ten ma dwa warianty. Pierwszy dotyczy oceny prac przygotowywanych przez nauczycieli akademickich w celu weryfikacji przedmiotowych efektów kształcenia. Obejmuje on wszystkie działania, które mają na celu sprawdzenie czy i w jakim zakresie przeprowadzone zaliczenia pozwoliły na weryfikację osiągnięcia efektów kształcenia przypisanych do danego przedmiotu w ramach danego kierunku studiów.

Po zakończeniu danego roku akademickiego Zespół ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia wskazuje wybranych wykładowców do przedłożenia dokumentacji dotyczącej prowadzonego przez nich przedmiotu. Wyboru przedmiotów dokonuje się w oparciu o zasady wynikające z przyjętego przez Zespół regulaminu (w trakcie wizytacji przedłożono regulamin) W przedkładanej przez wykładowców dokumentacji przedmiotu powinny się znaleźć wszystkie prace pisemne studentów uczestniczących w danym przedmiocie, a w przypadku egzaminu ustnego – odpowiedni zestaw zagadnień lub pytań egzaminacyjnych. Dodatkowo należy przekazać informacje na temat kryteriów wystawienia oceny końcowej. Zespół weryfikuje zgodność zasad zaliczenia z podanymi w sylabusie i czy przyjęty sposób weryfikacji pozwolił na sprawdzenie czy student osiągnął zakładane efekty kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.

Zespół sporządza protokół sprawdzenia przedmiotu i przekazuje go do wiadomości wykładowcy oraz prodziekana ds. kształcenia i studentów. W sytuacji, gdy w opinii Zespołu należy wprowadzić w przypadku danego przedmiotu zmiany w systemie oceny prac zaliczeniowych, wykładowca jest zobowiązany do ponownego przedłożenia dokumentacji przedmiotu w kolejnym roku akademickim. Ponadto nauczyciel prowadzący dane zajęcia jest zobowiązany do sporządzania raportu z osiągniętych w ramach przedmiotu efektów

kształcenia i przekazywania ich prodziekanowi ds. kształcenia i studentów w terminie do 30 września każdego roku. Zespół Oceniający otrzymał do wglądu dokumentację w tym zakresie. Drugi wariant dotyczy oceny efektów kształcenia nabytych przez każdego ze studentów poprzez napisanie lub wykonanie pracy zaliczeniowej, projektowej, egzaminacyjnej. System ten jest zgodny z zasadami oceniania określonymi w Regulaminie Studiów UO

Na Wydziale, w tym na kierunku *gospodarka przestrzenna*, obowiązuje sześciostopniowa skala ocen, zgodna z Regulaminem Koordynator przedmiotu zobowiązany jest na pierwszych zajęciach ze studentami przekazać informacje dotyczące formy zaliczenia i warunków uzyskania zaliczenia na konkretną ocenę.

Szczegóły dotyczące wystawienia ocen formujących i oceny końcowej są zawarte w sylabusie przedmiotu. Zasady oceny studentów zakładają iż w przypadku zajęć, w których student musi uczestniczyć obligatoryjnie nie należy uzależniać oceny od obecności na zajęciach. Zaleca się natomiast w miarę możliwości uwzględnianie w ocenie końcowej aktywności studenta podczas zajęć. Dopuszcza się dwie formy oceniania nabytych przez studentów efektów kształcenia: pisemną i ustną.

Podczas wizytacji przedstawiono analizę struktury ocen z poszczególnych przedmiotów, wskazano słabe strony, jak np. brak jednoznacznej korelacji między pytaniami a deskryptorami wiedzy, umiejętności i kompetencji.

Weryfikacja efektów kształcenia osiągniętych na praktykach zawodowych ujęta jest w Załączniku do Regulaminu Uniwersyteckiego Centrum Edukacji Ustawicznej jako Zasady organizacji praktyk zawodowych. Zaliczenie praktyki zarówno na studiach licencjackich jak i inżynierskich odbywa się na podstawie opinii z miejsca praktyki oraz Raportu z praktyki. Drugim elementem weryfikacji jest Raport z odbycia praktyki przygotowywany przez studentów i udostępniany wraz z Opinią opiekunowi praktyk. Dokument ten ma celu zweryfikowanie, czy student odbył praktykę i czy przyniosła ona zakładane efekty. Z raportów tych najczęściej wynika, że studenci są zadowoleni z odbycia praktyk, że poszerzyły one wiedzę, umiejętności a także kompetencje społeczne studentów i pozwoliły na zetknięcie się z rzeczywistymi problemami odnoszącymi się do gospodarki przestrzennej. Zdarza się jednak, że studenci w Raportach wyrażają swoje niezadowolenie z odbytych praktyk, Ponieważ są to sytuacje sporadyczne, wyjaśniane są podczas rozmowy opiekuna ze studentem. Opiekun przeprowadza ze studentami indywidualne dyskusje przed wpisaniem zaliczenia praktyk w celu wyjaśnienia wszelkich wątpliwości. Na studiach inżynierskich praktyka trwa 4 tygodnie: 2-tygodnie trwa praktyka: administracyjna i następnie dwa tygodnie praktyka projektowa. Warunkiem zaliczenia praktyki inżynierskiej jest opracowanie projektu zagospodarowania dowolnej przestrzeni (w skali lokalnej, regionalnej, obszaru miasta, wsi itp.), wykonanego podczas praktyki.

Rozmowy z Przewodniczącą Zespołu ds. Doskonalenia Jakości pozwalają uznać iż Zespół będzie monitorował raporty z praktyk i podejmował w razie potrzeby działania doskonalące.

Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia uwzględnia weryfikację efektów końcowych. Weryfikacja końcowych efektów kształcenia odbywa się w procesie dyplomowania. Na kierunku *gospodarka przestrzenna* na Wydziale Ekonomicznym obowiązują przyjęte w Uniwersytecie Opolskim zasady dyplomowania oraz wymogi formalne dotyczące przygotowywania prac dyplomowych: licencjackich i inżynierskich. Dotyczą one w szczególności ujednoczenia zasad konstrukcji pracy i kryteriów ich oceny. Zostały opisane w Regulaminie dyplomowania na kierunku *gospodarka przestrzenna* oraz Zarządzeniu Rektora Uniwersytetu Opolskiego w sprawie *zasad przygotowania prac dyplomowych (magisterskich, licencjackich i inżynierskich) w Uniwersytecie Opolskim z dnia 28 kwietnia 2010 r.*

Na kierunku *gospodarka przestrzenna* zostały wyraźnie sprecyzowane standardy pracy licencjackiej i inżynierskiej której integralną częścią jest: projekt inżynierski oraz jego pisemna dokumentacja i analiza.

Przedstawione w raporcie samooceny zasady procesu dyplomowania jak i regulamin studiów nie budzą zastrzeżeń. Wprowadzono zasadę iż realizacja pracy dyplomowej przez zespół studentów wymaga zgody Dziekana na pisemny wniosek zainteresowanych studentów, zaopiniowany pozytywnie przez przewodniczącego Rady Programowej Kierunku, promotora oraz konsultanta merytorycznego (jeśli jest wyznaczony) proponowanej pracy grupowej. Prace dyplomowe i inżynierskie są przygotowywane pod kierunkiem promotora co najmniej w stopniu doktora. Część inżynierska pracy dyplomowej może być realizowana pod opieką merytoryczną inżyniera co najmniej ze stopniem naukowym magistra, który pełni funkcję konsultanta merytorycznego i jest powoływany przez prodziekana ds. kształcenia i studentów na wniosek przewodniczącego Rady Programowej Kierunku w sytuacji, gdy promotor pracy inżynierskiej nie ma tytułu zawodowego inżyniera.

Studenci mają możliwość wyboru promotora. Sylwetki naukowe promotorów są udostępniane na stronach internetowych Wydziału. Prace podlegają recenzji promotora i recenzenta, wyznaczonego

przez Przewodniczącego Rady Programowej Kierunku. Obecnie podjęto prace nad przyjęciem opracowanego dla studiów inżynierskich formularza recenzji pracy inżynierskiej, wzbogaconego w stosunku do pracy licencjackiej o takie elementy oceny jak: jakość opracowanego rozwiązania technicznego, dokumentacja projektu, powiązanie części tekstowej z graficzną, poprawność merytoryczna i formalna części graficznej oraz estetyka i kompozycja mapy.

Na Wydziale wprowadza się W celu weryfikacji samodzielności pracy dyplomowej system Plagiat. Ponadto dodatkowymi instrumentami stosowanymi w procesie przeciwdziałania plagiatowi na kierunku *gospodarka przestrzenna* są:

odbycie przynajmniej 3 godzin zajęć z zakresu samodzielności w pisaniu pracy (omówienie istoty plagiatu, analiza przykładów plagiatu, omówienie konsekwencji plagiatu, metod zapobiegania plagiatowi) przez każdego z promotorów w ramach seminarium,

„super recenzja”, dokonywana na wniosek promotora pracy dyplomowej, jeśli ten ma wątpliwość co do autorstwa pracy pisanej przez dyplomanta pod swoją opieką naukową. Formularz „super recenzji” zawiera pytania dotyczące oceny samodzielności pisania pracy i jej oryginalności. „Super recenzja” pozwala na stwierdzenie faktu samodzielności pisania pracy, jest to instrument wykorzystywany dobrowolnie, przez promotorów prac dyplomowych.

Końcowym elementem procesu dyplomowania jest egzamin dyplomowy. Zasady jego przeprowadzania są zgodne z Regulaminem studiów UO. Egzamin dyplomowy odbywa się przed komisją powołaną przez dziekana. W skład komisji wchodzi co najmniej trzy osoby: przewodniczący (dziekan lub prodziekan albo powołany przez dziekana nauczyciel akademicki mający co najmniej stopień doktora), promotor i recenzent. Egzamin dyplomowy przeprowadzany jest w formie ustnej. Na wniosek studenta lub promotora egzamin dyplomowy może mieć charakter otwarty.

Podczas egzaminu dyplomowego zadawane są trzy pytania:

1. związane z kierunkowymi efektami kształcenia, sprawdzające przede wszystkim wiedzę studenta z zakresu teoretycznych podstaw gospodarki przestrzennej; Pytania w tej kategorii wynikają z listy zagadnień teoretycznych opracowanych przez Radę Programową Kierunku i znaną studentom od początku cyklu kształcenia;

2. dotyczące tematyki pracy dyplomowej, sprawdzające w szczególności wiedzę o badanym w pracy problemie/zjawisku oraz umiejętność prawidłowego rozumowania na temat relacji na styku środowisko – człowiek – gospodarka w zakresie badanego zagadnienia;

3. odnoszące się w bezpośredni sposób do wyników pracy dyplomowej, sprawdzające umiejętność przeprowadzania analizy, syntezy oraz interpretowania i oceniania uzyskanych wyników badań. W przypadku studiów inżynierskich przedstawiana jest przez dyplomanta prezentacja multimedialna obrazująca koncepcję autorskiego projektu technicznego.

Zespół oceniający zapoznał się z dokumentacją 15 losowo wybranych prac dyplomowych. Przyjęte Zasady dyplomowania zostały w tych pracach potwierdzone.

Zespół oceniający uważa iż należy, w celu weryfikacji efektów kształcenia: wprowadzić mechanizmy wewnętrzne oceniające jakość prac dyplomowych, wprowadzić zasadę systematycznego monitorowania i analizowania struktury ocen sesji egzaminacyjnych co pozwoli, między innymi, na identyfikację tych aspektów procesu dydaktycznego które sprawiają największą trudność studentom

b) Wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zarówno na szczeblu Uczelni jak i Wydziału ma opracowane odpowiednie procedury dotyczące przeglądu programu studiów. Program studiów kierunku *gospodarka przestrzenna* został bardzo starannie poddany procedurze konsultacji z uwzględnieniem opinii interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych. Przegląd ten uwzględnił zasady Krajowych Ram Kwalifikacji. Program został zaopiniowany przez odpowiednie zespoły ds. Jakości kształcenia, studentów a następnie Radę Wydziału.

c) ocena jakości kadry akademickiej

Na kierunku *gospodarka przestrzenna* prowadzona jest w każdym semestrze ankietyzacja - ocena procesu dydaktycznego w tym kadry akademickiej przez studentów. Zespół oceniający zapoznał się z wynikami ankiet. Analiza przeprowadzonych badań ankietowych była przedmiotem obrad Kolegium Dziekańskiego w dniu 18. 04. 2013 r. Brak jest jednak opracowania wniosków z ankiet jak i działań doskonalących wynikających z opinii studentów. Dziekan Wydziału poinformowała iż ankiety są uwzględniane w ocenie okresowej jak i prowadzone są rozmowy z osobami które otrzymały słabsze oceny od studentów.

Na Wydziale prowadzona jest okresowa ocena kadry akademickiej w tym prowadzącej zajęcia na kierunku *gospodarka przestrzenna* według ujednoliconego w skali Uczelni Arkusza oceny pracownika dydaktycznego i naukowego. Ocena dokonywana jest w czterech płaszczyznach: działalność naukowa, kształcenie kadr naukowych, działalność dydaktyczna, działalność organizacyjna, poprzez przyznawanie punktów za uzyskane osiągnięcia. Ostatnio przeprowadzono wszechstronną ocenę za lata 2008-2012. była ona podstawą do weryfikacji jakości kadry naukowo- dydaktycznej, przyznawania nagród i wyróżnień; Istotnym elementem oceny kadry akademickiej jest system nagród i wyróżnień. Na uczelni przewidziane są nagrody projakościowe: nagroda Quality, Nagroda Rektora UO).

Ponadto, w tym w przypadku negatywnych opinii studentów, nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia na kierunku *gospodarka przestrzenna* poddawani są procesowi hospicacji.

d) Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia uwzględnia mechanizmy zapobiegania zjawiskom patologicznym. Na Wydziale Ekonomicznym UO stosuje się:

-przedstawienie studentom I roku studiów wykazu wszystkich obowiązujących dokumentów regulujących normy i zasady postępowania studentów oraz pracowników naukowo – dydaktycznych i innych pracowników Uczelni przez opiekuna roku nie później niż jeden tydzień od rozpoczęcia roku akademickiego,

- zapewnienie społeczności akademickiej publicznego dostępu do wszystkich obowiązujących dokumentów regulujących normy i zasady postępowania studentów oraz pracowników naukowo – dydaktycznych i innych pracowników Uczelni,
- wdrożenie procedury antyplagiatowej i innych narzędzi weryfikacji samodzielność pisania prac dyplomowych, egzaminacyjnych, zaliczeniowych oraz projektowych,
- wdrożenie procedury zapobiegającej oszukiwaniu podczas zaliczeń i egzaminów, (opracowanie harmonogramu egzaminów, dostosowanie wielkości sali do liczby studentów, wyłączanie telefonów, smartfonów i innych urządzeń komunikacji, itp.);
- wyjaśnienie zasad oceniania oraz umożliwianie studentom wglądu do ocenionych prac zaliczeniowych, egzaminacyjnych i innych dokumentujących efekty kształcenia;
- hospitację zajęć, w przypadku pojawienia się negatywnych sygnałów dotyczących prowadzącego zajęcia dydaktyczne,

W konsekwencji postępowanie patologicznego student ponosi odpowiedzialność przed Komisją Dyscyplinarną ds. Studentów.

e) Wewnętrzny system zapewnienia jakości uwzględnia wykorzystanie opinii absolwentów do doskonalenia procesu dydaktycznego. Badaniem losów absolwentów Uniwersytetu Opolskiego zajmuje się Akademickie Centrum Karier Uniwersytetu Opolskiego. Badanie przeprowadzane jest cyklicznie w czterech etapach na wszystkich kierunkach studiów zarówno stacjonarnych jak i niestacjonarnych a także wszystkich stopniach. Etap I przeprowadzany jest w roku ukończenia studiów. Etap II przeprowadzony jest rok po ukończeniu studiów, Etap III w trzy lata, a Etap IV w pięć lat po ukończeniu studiów. Na kierunku *gospodarka przestrzenna* przeprowadzono ponadto badania własne przez Katedrę Geografii Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej

Obowiązek monitorowania karier absolwentów wprowadzono w 2012 roku. Pierwsi absolwenci kierunku *gospodarka przestrzenna* na Wydziale Ekonomicznym UO uzyskali dyplom w roku 2011.. Badania te przyniosły wiele istotnych informacji dotyczących kierunku *gospodarka przestrzenna*. Kadra prowadząca zajęcia dowiedziała się przede wszystkim o potrzebie utworzenia ścieżki inżynierskiej. Uwagi dotyczyły: zwiększenia liczby godzin zajęć projektowych i w zakresie geograficznych systemów informacji przestrzennej. Absolwenci preferowali nowoczesne metody kształcenia, duży udział zajęć praktycznych. Wyrażali chęć uczestniczenia w dodatkowych zajęciach z zakresu projektowania przy użyciu odpowiedniego oprogramowania komputerowego. Zgłaszali słabsze wyposażenie w infrastrukturę dydaktyczną. Od 2012 roku Katedra Geografii Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej wprowadziła regularne badania, zgodnie z ustawowym wymogiem. Opracowano 3 ankiety, które są wysyłane we wskazanym czasie (na wyjściu z uczelni, po 3 i po 5 latach) do wszystkich absolwentów kierunku *gospodarka przestrzenna*.

W opracowaniu jest zestaw ankiet dla absolwentów studiów inżynierskich.

Podczas wizytacji przedstawiono sprawozdanie z realizacji monitoringu karier zawodowych absolwentów w Uniwersytecie Opolskim, które zawiera analizę ankiet absolwentów rocznika 2010/2011 – etap II.

Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia uwzględnia upowszechnianie informacji z zakresu jakości kształcenia. Strona internetowa Wydziału Ekonomicznego (www.ekon.uni.opole.pl), zawiera pełny zakres informacji dotyczącej procesu dydaktycznego w tym: zbiór informacji z zakresu charakterystyki programów kształcenia kierunku studiów na każdym poziomie i trybie studiów, planów i programów studiów wraz z opisem efektów kształcenia zatwierdzonych przez Radę Wydziału Ekonomicznego, przedmiotów do wyboru, systemu punktów ECTS., regulaminu studiów, warunków i zasad udzielania pomocy

materialnej, staży i praktyk zawodowych, funkcjonowania kół naukowych, oferty Erasmusa. W przygotowaniu znajduje się strona domowa Katedry Geografii Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej (www.gekon.uni.opole.pl) oraz strona Koła Naukowego Gospodarki Przestrzennej (www.kngp.uni.opole.pl). Sam system oraz jego przydatność i użyteczność są ciągle monitorowane między innymi poprzez ilość rejestrowanych wejść oraz poziom ściągłości materiałów zamieszczonych w zasobach. Poprzez stronę internetową Wydziału Ekonomicznego studenci mogą korzystać z systemu USOS, USOSweb, facebook, które dają możliwość m. in. uzyskania informacji na temat planu zajęć, sylabusów poszczególnych przedmiotów, bieżących informacji dotyczących zajęć dydaktycznych, w tym ocen formujących i podsumowujących, zapisów na kursy ogólnouczelniane, lektoraty oraz zajęcia z wychowania fizycznego,

W raporcie samooceny stwierdza się iż: Za umieszczanie informacji w poszczególnych systemach odpowiedzialność ponoszą:

USOS – wydziałowa grupa robocza ds. USOS, pracownicy Dziekanatu,

USOSWeb – pracownicy naukowo-dydaktyczni prowadzący zajęcia na danym kierunku studiów oraz osoby układające plany zajęć,

facebook – pracownik inżynierjno-techniczny, studenci

Upowszechnianie informacji o jakości kształcenia ma też i inne formy. Na przykład publikowanie opracowań pokonferencyjnych dotyczących aspektów dydaktycznych. I tak: np. opublikowano materiały z konferencji dydaktycznych organizowanych przez KPZK PAN i Unię Uczelni na Rzecz Rozwoju Kierunku Studiów *Gospodarka przestrzenna* w roku 2005 w Krakowie, w 2010 w Dębie i w 2013 w Poznaniu); w których brali udział pracownicy naukowci będący w minimum kadrowym kierunku *gospodarka przestrzenna*.

Zespół oceniający uważa iż Wydział powinien podjąć badania dotyczące potrzeb informacyjnych studentów jak i dokumentować procesy doskonalące jakość kształcenia oraz uzyskiwane efekty.

-uczestnictwo członków Koła Naukowego *Gospodarka przestrzenna* w inicjatywach organizowanych przez koła naukowe funkcjonujące na innych uczelniach

-uczestnictwo pracowników i studentów w corocznie organizowanym Festiwalu Nauki,

-uczestnictwo studentów w Targach Pacy, gdzie mają możliwość bezpośrednich spotkań z pracodawcami i uzyskania informacji na temat ofert pracy,

8.2).

Udział studentów wizytowanego kierunku w procesie zapewnienia jakości kształcenia należy określić jako znaczący. Jeśli chodzi o udział w gremiach zajmujących się jakością kształcenia, studenci są reprezentowani w sposób właściwy zarówno na poziomie Uczelni, jak i na poziomie Jednostki.

Podstawowym badaniem opinii studentów jest ankieta oceny zajęć. Przedstawioną procedurę ankietyzacji zajęć dydaktycznych należy ocenić jako odpowiednią, jednak posiadającą kilka wad.

Ankietyzacja zajęć dydaktycznych ma charakter cykliczny i powszechny. Studenci uczestniczą w badaniu po każdym semestrze zajęć. Ankieta ma formę audytoryjną – na ostatnich zajęciach studenci wypełniają papierowy kwestionariusz. Wyniki badań są opisywane i analizowane przez ogólnouczelnianą jednostkę. Jednostka praktycznie nie publikuje wyników badań. Studenci zaś twierdzą, że nie znają nie tylko wyników badania, ale również nie widzą ich efektów. Przedstawiciele Samorządu, również ci obecni w Wydziałowym Zespole ds. DJK, nie są dopuszczeni do szczegółowych wyników badania.

Konstrukcja kwestionariusza ankiety budzi kilka zastrzeżeń.

Po pierwsze, skonstruowana jest ona na bazie stwierdzeń pozytywnych, do których należy się odnieść wybierając jedno z pięciu wyrażen. Należy zwrócić uwagę, że stwierdzenia sugerują badanemu odpowiedź. W tego typu badaniach winno stosować się formułę pytań.

Po drugie, w ankiecie badany jest proszony o podanie liczby opuszczonych zajęć i średniej ocen z ostatniej sesji egzaminacyjnej. Należy jednoznacznie stwierdzić, że informacje te nie są istotne w przedmiotowym badaniu, a konieczność ich podawania może sugerować badanemu, że w przypadku niskiej średniej ocen lub wysokiej liczbie opuszczonych zajęć jego odpowiedzi będą brane pod uwagę w mniejszym stopniu niż innych.

Sugeruje się Jednostce pełniejsze upublicznienie wyników ankiet, dopuszczenie do wyników szczegółowych przedstawicieli studentów, zaś Uczelni wprowadzenie zmian w kwestionariuszu ankiety.

Współpraca Wydziału Ekonomicznego z interesariuszami zewnętrznymi ma charakter sformalizowany. Na Wydziale funkcjonuje bowiem Rada Programowa w skład której wchodzi przedstawiciele instytucji i przedsiębiorstw związanych z rynkiem pracy absolwentów kierunku *gospodarka przestrzenna*. Celem współpracy z Interesariuszami są między innymi:

- konsultowanie procesu doskonalenia programu kształcenia, efektów kształcenia i planów studiów na kierunku *gospodarka przestrzenna*
- budowanie relacji, wymiana informacji, wiedzy między Radą Programową oraz otoczeniem społeczno – gospodarczym,
- wymiana doświadczeń między kadrami akademicką a przedstawicielami praktyki gospodarczej i społecznej
- rozwijanie przedsiębiorczych zachowań zarówno wśród studentów, jak i pracowników naukowo – dydaktycznych
- opracowania i modyfikowania metod i form weryfikacji efektów kształcenia,
- wypracowania zasad organizacji praktyk studenckich,
- analizy potrzeb rynku pracy i oceny sytuacji zawodowej absolwentów.

Wydział nie podjął jeszcze systemowej współpracy z absolwentami kierunku *gospodarka przestrzenna*. Zespół oceniający uważa, iż plan takich działań powinien zostać w najbliższym czasie opracowany.

Ponadto na Wydziale funkcjonuje Rada Biznesu (Decyzja Nr 1/2012 Dziekana Wydziału Ekonomii Uniwersytetu Opolskiego z 11. 10. 2012 r.) będąca organem doradczym i opiniotwórczym a jego członkami są przedstawiciele pracodawców. Do zadań powyższego organu należy analiza programów kształcenia pod kątem ich dostosowania do wymogów rynku pracy i oczekiwań potencjalnych pracodawców. Pierwsze posiedzenie Rady odbyło się 28. 05. 2013 r. Ponadto przygotowano Sprawozdanie z działalności Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia, które zawiera informację nt. działań podjętych przez powyższy Zespół oraz plan działań na następny rok akademicki. Zespół oceniający otrzymał do wglądu protokoły ze spotkań z Radą Biznesu oraz Radą Programową.

W grupie interesariuszy wewnętrznych kierunku *gospodarka przestrzenna* Wydział wyróżnia: kadrami akademicką, studentów, w tym przedstawicieli Koła Naukowego *Gospodarka przestrzenna*, uczelniany koordynator ECTS, pracownicy Biura Karier UO – jako źródło informacji na temat sytuacji na rynku pracy i dotyczących losów absolwentów; Przedstawiciel Akademickiego Inkubatora Przedsiębiorczości UO. Na podstawie przeprowadzonych spotkań można stwierdzić że kadra akademicka jest bardzo zaangażowana w proces budowy kultury jakości kształcenia na kierunku *gospodarka przestrzenna*. Zespół ds. doskonalenia jakości Kształcenia jak i Zespół Programowy poświęcają wiele spotkań na doskonalenie programu kształcenia. Studenci biorą udział w pracach nad jakością kształcenia jako członkowie Rady

Wydziału, zespołów ds. jakości, co potwierdzają protokoły spotkań oraz rozmowy ze studentami.

Tabela nr 1. Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia (odrębnie dla każdego poziomu kompetencji). Przewodniczący

Zakładane efekty kształcenia	program i plan studiów	kadra	infrastruktura dydaktyczna/biblioteka	działalność naukowa	działalność między-narodowa	organizacja kształcenia
Wiedza	+	+	+	+	+	+
umiejętności	+	+	+	+	+	+
kompetencje społeczne	+	+	+	+	+	+

+ - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

+/- - budzi zastrzeżenia - pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

- - nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

8.1)

Wydział Ekonomiczny OP ma wypracowaną przejrzystą strukturę zarządzania kierunkiem *gospodarka przestrzenna* zgodną ze strukturą organizacyjną Uczelni i wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia. Na kierunku dokonywana jest kompleksowa ocena efektów kształcenia w tym końcowych efektów kształcenia, dokonywane są przeglądy programowe, ocena kadry akademickiej a wyniki tych działań służą doskonaleniu efektów kształcenia.

8.2)

W procesie zapewnienia jakości kształcenia uczestniczy kadra akademicka, studenci, pracownicy administracji w tym, Biura Karier oraz przedstawiciele lokalnego rynku. Studenci Jednostki są właściwie reprezentowani w gremiach WZJK i mają wpływ na jego konstrukcję i ewaluację. Ankietyzacja zajęć dydaktycznych upubliczniana jest w niewielkim stopniu.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	Wyróżniająco (6)	w pełni (5)	Znacząco (4)	Częściowo (3)	Niedostatecznie (2)
1. koncepcja rozwoju kierunku		x			
2. cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		x			
3. program studiów		x			
4. zasoby kadrowe		x			
5. infrastruktura dydaktyczna		x			

6. prowadzenie badań naukowych		x			
7. system wsparcia studentów w procesie uczenia się		x			
8. wewnętrzny system zapewnienia jakości		x			

Kierunek *gospodarka przestrzenna* ma pełne możliwości rozwoju z uwagi na zróżnicowaną ofertę edukacyjną proponującą studia licencjackie oraz inżynierskie. Rozwój kierunku wymaga budowania zespołów interdyscyplinarnych o znaczącym potencjale naukowym, dalszego rozwoju zaplecza infrastrukturalnego. Realizowana koncepcja kształcenia tworzy możliwości osiągnięcia wszystkich zakładanych efektów kształcenia. Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia wykazuje szczególną troskę o jakość programów kształcenia oraz jego realizację. Dalszego doskonalenia w systemie wymaga wykorzystanie opinii studentów i absolwentów do budowania programu studiów oraz jego realizacji.